

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Кафедра педагогіки вищої школи**

**Методичні вказівки до вивчення
навчальної дисципліни
ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ТА
ПРАКТИКИ ТЬЮТОРСТВА**
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 011 – Освітні, педагогічні науки
денної та заочної форми навчання

Слов'янськ – 2020

УДК 378.016:37.091.12:005.963.2-051(72)

М 54

Рецензенти:

Фатальчук С.Д. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки вищої школи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Шайда Н.П. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

М 54 Методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни «Історія розвитку теорії та практики тьюторства» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 011 – Освітні, педагогічні науки денної та заочної форми навчання / Уклад.: С.А.Саяпіна, Н.С. Гарань, О.М.Сипченко, Словянськ, 2020, 62 с.

Методичні вказівки укладено відповідно до освітньої програми «Педагогіка вищої школи» та навчального плану підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки. Подано: силабус; робочу програму навчальної дисципліни «Історія розвитку теорії та практики тьюторства»; навчально-методичні матеріали для лекцій, опорний конспект лекцій; інструктивно-методичні матеріали до практичних занять; дидактичне забезпечення самостійної роботи: вимоги до есе, рекомендації щодо використання інформаційних технологій і до складання ментальної карти (інтелектуальної карти); контрольні питання до заліку. Призначається для викладачів закладів вищої освіти, здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, науковців, науково-педагогічних працівників.

Друкується за рішенням Вченої ради
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»
(протокол № 1 від 28.08.2020 р.)

ЗМІСТ

1. Передмова.
2. Силабус.
3. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія розвитку теорії та практики тьюторства».
4. Навчально-методичні матеріали для лекцій із навчальної дисципліни «Історія розвитку теорії та практики тьюторства». Опорний конспект лекцій.
5. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять із навчальної дисципліни «Історія розвитку теорії та практики тьюторства».
6. Дидактичне забезпечення самостійної роботи.
7. Контрольні питання до заліку з дисципліни «Історія розвитку теорії та практики тьюторства».
8. Бібліографічний покажчик рекомендаційних джерел до вивчення курсу.

ПЕРЕДМОВА

Своєрідність поточного моменту в українській освіті полягає в особливо гострій необхідності її подальшого розвитку за умови складної ситуації в економічній і духовній сферах. Нагальною вимогою часу стає підготовка фахівців нової генерації – здатних творчо мислити, швидко орієнтуватися в сучасному насиченому інформаційно-освітньому просторі, приймати нестандартні рішення, вчитися та розвиватися впродовж усього життя.

Проблема науково-теоретичного і практичного обґрунтування та розробки системи підготовки майбутнього викладача і тьютора з урахуванням практичних потреб сучасного суспільства й інтеграції національної системи освіти в міжнародний освітній простір є нерозв'язаною, а це, у свою чергу, негативно відбивається на якості оволодіння тьюторськими технологіями майбутніми педагогічними працівниками. Таким чином, є протиріччя між об'єктивною необхідністю зміни змісту підготовки майбутнього викладача, розробки та впровадження у закладах вищої освіти системи підготовки в умовах магістратури і нерозробленістю відповідної науково-теоретичної бази, що породжує актуальну соціально значущу проблему, на вирішення якої спрямовані «Методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни «Історія розвитку теорії та практики тьюторства» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти».

Отже, метою методичних вказівок дисципліни «Історія розвитку теорії та практики тьюторства» є сприяння усвідомленому засвоєнню здобувачами знань про історію розвитку теорії та практики тьюторства, історичний досвід тьюторингу в сучасних умовах, тьюторство як дієвий ресурс модернізації системи освіти України; теоретичні та практичні аспекти тьюторського супроводу в освітніх закладах провідних країн світу; особливостями тьюторського супроводу як фактору забезпечення якості освіти в умовах реалізації Болонських реформ; сучасну теорію та практику організації тьюторського супроводу.

1. СИЛАБУС

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ТЬЮТОРСТВА

Кількість кредитів	3,5
Рік підготовки, семестр	2 3
Компонент освітньої програми	вибірковий
Викладачі	Саяпіна Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, доцент. Гарань Н. С. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки вищої школи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».
Контактна інформація	garan_nat@i.ua
Консультації	кожний вівторок місяця з 11.00 до 12.00
Анотація навчальної дисципліни	<i>Об'єкт вивчення</i> – процес розвитку теорії та практики тьюторства в системі освіти. <i>Предмет вивчення</i> – історія виникнення та розвитку тьюторства в провідних країнах світу; основні функції тьютора у міжнародних освітніх програмах; передумови виникнення та основні етапи становлення тьюторства в Україні.
Опис навчальної дисципліни	<p><i>Метою навчальної дисципліни</i> є ознайомлення здобувачів з історією розвитку теорії та практики тьюторства, актуалізація історичного досвіду тьюторингу в сучасних умовах як ресурсу модернізації системи освіти України; теоретичними та практичними аспектами тьюторського супроводу в освітніх закладах провідних країн світу; особливостями тьюторського супроводу як фактору забезпечення якості освіти в умовах реалізації Болонських реформ; поглиблення знань із сучасної теорії та практики організації тьюторського супроводу.</p> <p><i>Ключові слова:</i> тьюторство, тьютор, тьюторська система, освітня діяльність, інститут тьюторства, тьюторинг, тьюторіал, тьюторант, координатор, ментор, тьюторський супровід, програма Еразмус+, професія тьютор, функції тьютора, супровід учнів, середньовічний університет, колегія, сфера діяльності тьютора, структура тьюторської системи.</p> <p><i>Очікувані результати навчання:</i></p> <p>Вміти здійснювати аналітичний пошук наукової інформації з проблем розвитку теорії та практики тьюторства й оцінювати її за критеріями доцільності та достовірності.</p> <p>Уміти застосовувати отримані знання у тьюторських практиках.</p> <p>Розуміти цілі й особливості теорії та практики тьюторства.</p> <p>Здатність виявляти потенційні зв'язки освітньої теорії, освітньої політики та практики тьюторського супроводу.</p> <p>Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно-важливих знань із проблем тьюторингу з різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>Бути обізнаними із різними контекстами, в яких може відбуватися тьюторський супровід і розуміти цілі й особливості освітніх систем.</p> <p>Уміти здійснювати пошук, оброблення й аналіз інформації щодо тьюторингу з різних джерел, виявляти зв'язки між освітньою теорією, політикою та практикою тьюторства.</p> <p>Вміти узагальнювати емпіричні дані з питань розвитку теорії та практики тьюторства та формулювати висновки.</p>

	<p><i>Матеріали та ресурси:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - дистанційний курс «Історія розвитку теорії та практики тьюторства» (http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=11661) - Інтернет-ресурси для відео матеріалів: youtube. - Програми презентацій: Microsoft PowerPoint, Open Office Impress. - Веб-сервіси для створення ментальних карт (mind-map, mindmapping): FreeMind, SpiderScribe, Bubbl.us, MindMeister, Mindomo. - мультимедійний проєктор, екран, Комп'ютер (ноутбук), програмне забезпечення, підключення до мережі Інтернет; - бібліотечні фонди.
Теми	<p>Програма навчальної дисципліни містить такі теми:</p> <p>Тема 1. Тьюторство як ресурс оновлення освітнього процесу в ході вирішення завдань модернізації освіти.</p> <p>Тема 2. Історіографія проблеми розвитку теорії та практики тьюторства.</p> <p>Тема 3. Тьюторська діяльність у зарубіжних країнах.</p> <p>Тема 4. Тьюторство в Англії.</p> <p>Тема 5. Тьюторство у Польщі.</p> <p>Тема 6. Феномен тьюторства в США.</p> <p>Тема 7. Становлення та розвиток тьюторства в освіті України.</p> <p>Тема 8. Сучасні моделі тьюторства в країнах світу.</p>
Методичні поради для викладачів «Як навчати?»	<p><i>Методи навчання:</i></p> <p>Словесні методи: інтерактивні лекції (проблемні лекції, лекції-дискусії, лекції-презентації, лекції-демонстрації з використанням мультимедійного обладнання).</p> <p>Практичні методи: практичні заняття, навчальні дискусії, робота в групах, мозкова атака, робота в парах.</p> <p>Наочні методи: методи спостереження, ілюстрації, демонстрації.</p> <p>Робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, рецензування, аналіз.</p> <p>Відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання: дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані та ін.</p> <p>Самостійна робота: складання ментальних карт, написання есе, індивідуальна робота.</p>
Методичні поради для здобувачів «Як навчатися?»	<p><i>Види роботи здобувачів</i> (доповідь, есе, повідомлення, створення презентацій, складання глосарію, ментальних карт, презентація результатів виконаних завдань під час практичних занять).</p>
Оцінювання	<p><i>Види, методи та форми контролю.</i></p> <p>Види: поточний контроль, підсумковий контроль, семестровий контроль (залік).</p> <p>Методи: перевірка самостійної роботи, усне опитування.</p> <p>Форми: індивідуальна та фронтальна перевірка.</p> <p>Організаційні процедури та порядок виявлення якості засвоєння навчального матеріалу, рівня відповідності отриманих знань, умінь і навичок здобутій кваліфікації в межах освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про контрольні заходи у „ДДПУ” (http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/003.pdf)</p> <p>Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих під час практичних занять, здійснюється за такими критеріями: під час опитувань – за повну й ґрунтовну відповідь на сформульоване запитання з теми заняття; під час перевірки письмових завдань – за правильні відповіді на запитання з теми заняття; перевірки заповнення таблиць – за правильні відповіді та внесені відомості за пунктами таблиці; за написання есе –</p>

відповідності темі та вимогам, поданим у рекомендаціях до написання есе. Дисципліна оцінюється максимальною оцінкою у 100 балів.

Основні вимоги: недопустимість пропусків і запізень без поважних причин; пропущені заняття зараховуються представленням виконаних завдань. Правила поведінки на заняттях: активна участь здобувачів у всіх видах освітньої діяльності, виконання необхідного об'єму завдань. За активну роботу під час усіх видів занять нараховуються максимальні бали, у випадках задовільної роботи нараховуються мінімальні бали, відповідно до розподілу балів у таблиці.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, затверджені в ДДПУ (для оцінювання заліку):

на оцінку «**зараховано**» (60-100 балів) заслуговує здобувач вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних та/або лабораторних занять й за виконану самостійну роботу отримав зазначену кількість балів упродовж семестру;

оцінка «**не зараховано**» (0-59 балів) виставляється здобувачеві вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних та/або лабораторних занять й за виконану самостійну роботу не набрав 60 балів упродовж семестру, він має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу.

Розподіл балів із дисципліни

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (денна форма навчання)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
Т 1	1	0,5	-	-	-	-
Т 1.1	-	-	2	1	-	-
Т 1.2	-	-	2	1	-	-
Т 1.3	-	-	-	-	12	8
Т 2	1	0,5	-	-	-	-
Т 2.1	-	-	2	1	-	-
Т 2.2	-	-	2	1	-	-
Т 3	1	0,5	-	-	-	-
Т 3.1	-	-	-	-	12	8
Т 4	1	0,5	-	-	-	-
Т 5	1	0,5	-	-	-	-
Т 5.1	-	-	4	2	-	-
Т 5.2	-	-	-	-	12	7
Т 6	1	0,5	-	-	-	-
Т 6.1	-	-	4	2	-	-
Т 6.2	-	-	-	-	12	7
Т 7	1	0,5	-	-	-	-
Т 7.1	-	-	3	2	-	-
Т 7.2	-	-	-	-	11	7
Т 8	1	0,5	-	-	-	-
Т 8.1	-	-	3	2	-	-
Т 8.2	-	-	-	-	11	7
Разом	8	4	22	12	70	44

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (заочна форма навчання)						
Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
T 1	1	0,5	-	-	-	-
T 1.1	-	-	2	1	-	-
T 1.2	-	-	2	1	-	-
T 1.3	-	-	-	-	12	8
T 2	1	0,5	-	-	-	-
T 2.1	-	-	2	1	-	-
T 2.2	-	-	2	1	-	-
T 3	1	0,5	-	-	-	-
T 3.1	-	-	-	-	12	8
T 4	1	0,5	-	-	-	-
T 5	1	0,5	-	-	-	-
T 5.1	-	-	4	2	-	-
T 5.2	-	-	-	-	12	7
T 6	1	0,5	-	-	-	-
T 6.1	-	-	4	2	-	-
T 6.2	-	-	-	-	12	7
T 7	1	0,5	-	-	-	-
T 7.1	-	-	3	2	-	-
T 7.2	-	-	-	-	11	7
T 8	1	0,5	-	-	-	-
T 8.1	-	-	3	2	-	-
T 8.2	-	-	-	-	11	7
Разом	8	4	22	12	70	44
	<p><i>Політика щодо дедлайнів та перекладань, академічної доброчесності, відвідування:</i></p> <p><i>Політика щодо дедлайнів і перекладань:</i> роботи, що здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за відповідний вид діяльності). Перекладання підсумкового контролю відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (лікарняний).</p> <p><i>Політика щодо академічної доброчесності:</i> списування під час заліку заборонено (у т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки до практичних завдань і у процесі заняття.</p> <p><i>Політика щодо відвідування:</i> відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватися дистанційно за погодженням із керівництвом.</p>					
Переваги вивчення навчальної дисципліни «Бонус вивчення»	<p><i>Переваги вивчення навчальної дисципліни:</i></p> <p>Вивчення дисципліни надає можливість сформуванню професійно значущі здатності, необхідні для осмислення й аналізу професійно-педагогічної діяльності викладача, педагога-тьютора. Вивчення дисципліни передбачає ознайомлення здобувачів із технологіями педагогічної практики тьюторства різних країн у різні часи. Дана дисципліна дозволяє здобувачеві виявляти й оцінювати тенденції розвитку сучасних технологій тьюторства провідних країн світу. Дисципліна спрямована на формування у здобувачів системи теоретичних знань і практичних умінь, необхідних для виконання функціональних обов'язків тьютора та викладача вищої школи.</p>					

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

«Історія розвитку теорії та практики тьюторства»

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5	вибіркова	
Загальна кількість годин – 105	Рік підготовки:	
	2-й	2-й
	Семестр	
	3-й	3-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 2 самостійної роботи здобувача – 4	18 год.	18
	Практичні	
	18 год.	16
	Самостійна робота	
	69 год.	71
	Вид контролю: залік	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія розвитку теорії та практики тьюторства» є: ознайомлення здобувачів з історією розвитку теорії та практики тьюторства, актуалізація історичного досвіду тьюторингу в сучасних умовах як ресурсу модернізації системи освіти України; теоретичними та практичними аспектами тьюторського супроводу в освітніх закладах провідних країн світу; особливостями тьюторського супроводу як фактору забезпечення якості освіти в умовах реалізації Болонських реформ; поглиблення знань із сучасної теорії та практики організації тьюторського супроводу.

2. МАТРИЦЯ

результатів навчання, методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни «Історія розвитку теорії та практики тьюторства»

Результати навчання	Методи навчання	Методи контролю
<p>Вміти здійснювати аналітичний пошук наукової інформації з проблем розвитку теорії та практики тьюторства й оцінювати її за критеріями доцільності та достовірності.</p> <p>Уміти застосовувати отримані знання у тьюторських практиках.</p> <p>Розуміти цілі й особливості теорії та практики тьюторства.</p> <p>Здатність виявляти потенційні зв'язки освітньої теорії, освітньої політики та практики тьюторського супроводу.</p> <p>Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно-важливих знань із проблем тьюторингу з різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій</p> <p>Бути обізнаними із різними контекстами, в яких може відбуватися тьюторський супровід і розуміти цілі й особливості освітніх систем.</p> <p>Уміти здійснювати пошук, оброблення й аналіз інформації щодо тьюторингу з різних джерел, виявляти зв'язки між освітньою теорією, політикою та практикою тьюторства.</p> <p>Вміти узагальнювати емпіричні дані з питань розвитку теорії та практики тьюторства та формулювати висновки.</p>	<p>Словесні методи: інтерактивні лекції (проблемні лекції, лекції-дискусії, лекції-презентації, лекції-демонстрації з використанням мультимедійного обладнання).</p> <p>Практичні методи: практичні заняття, навчальні дискусії, робота в групах, мозкова атака, робота в парах. Наочні методи: методи спостереження, ілюстрації, демонстрації, презентації. Робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, аналіз.</p> <p>Відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання: дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані та ін. Самостійна робота: складання глосарію, ментальних карт, таблиць, написання доповіді, есе, повідомлення, підготовка презентацій.</p>	<p>Спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, оцінювання самостійної роботи (доповідь, есе, повідомлення, презентація, складання глосарію, ментальних карт, таблиць)</p>

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	зокрема			Усього	зокрема		
		лек.	пр.	с.р.		лек.	пр.	с.р.
Тема 1. Тьюторство як ресурс оновлення освітнього процесу в ході вирішення завдань модернізації освіти.	4	4	-	-	4	4	-	-
Тема 1.1. Практики тьюторингу у сучасних освітніх системах провідних країн світу.	4	-	4	-	2	-	2	-
Тема 1.2. Феномен тьюторства в провідних університетах світу.	2	-	2	-	2	-	2	-
Тема 1.3. Інститут тьюторства як ефективний ресурс модернізації освітнього процесу.	12	-	-	12	12	-	-	12
Тема 2. Історіографія проблеми розвитку теорії та практики тьюторства.	2	2	-	-	2	2	-	-
Тема 2.1. Історичні та теоретичні основи тьюторства.	2	-	2	-	2	-	2	-
Тема 2.2. Тьюторство в університетах середньовіччя.	2	-	2	-	2	-	2	-
Тема 3. Тьюторська діяльність у зарубіжних країнах.	2	2	-	-	2	2	-	-
Тема 3.1. Підготовка педагогів до тьюторської діяльності в країнах Європейського союзу.	12	-	-	12	12	-	-	12
Тема 4. Тьюторство в Англії.	2	2	-	-	2	2	-	-
Тема 5. Тьюторство у Польщі.	2	2	-	-	2	2	-	-
Тема 5.1. Становлення та розвиток тьюторингу в освіті Польщі.	2	-	2	-	2	-	2	-
Тема 5.2. Польський досвід упровадження тьюторства у систему освіти.	12	-	-	12	12	-	-	12
Тема 6. Феномен тьюторства в США.	2	2	-	-	2	2	-	-
Тема 6.1. Система тьюторства в університетах США.	2	-	2	-	2	-	2	-
Тема 6.2. Аналіз феномену тьюторства в США.	11	-	-	11	12	-	-	12
Тема 7. Становлення та розвиток тьюторства в освіті України.	2	2	-	-	2	2	-	-
Тема 7.1 Тьюторство як ресурс досягнення нової якості освіти України.	2	-	2	-	2	-	2	-
Тема 7.2. Практики тьюторингу в Україні.	12	-	-	12	12	-	-	12
Тема 8. Сучасні моделі тьюторства в країнах світу.	2	2	-	-	2	2	-	-
Тема 8.1. Тьюторство в країнах Західної Європи.	2	-	2	-	2	-	2	-
Тема 8.2. Тьюторство в країнах Сходу.	11	-	-	11	11	-	-	11
Усього годин	105	18	18	69	105	18	16	71

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тьюторство як ресурс оновлення освітнього процесу в ході вирішення завдань модернізації освіти.	4	4
2	Історіографія проблеми розвитку теорії та практики тьюторства.	2	2
3	Тьюторська діяльність у зарубіжних країнах.	2	2
4	Тьюторство в Англії.	2	2
5	Тьюторство у Польщі.	2	2
6	Феномен тьюторства в США.	2	2
7	Становлення та розвиток тьюторства в освіті України.	2	2
8	Сучасні моделі тьюторства в країнах світу.	2	2
Разом		18	18

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Практики тьюторингу у сучасних освітніх системах провідних країн світу.	4	2
2	Феномен тьюторства в провідних університетах світу.	2	2
3	Історичні та теоретичні основи тьюторства.	2	2
4	Тьюторство в університетах середньовіччя.	2	2
5	Становлення та розвиток тьюторингу в освіті Польщі.	2	2
6	Система тьюторства в університетах США.	2	2
7	Тьюторство в країнах Західної Європи.	2	2
8	Тьюторство як ресурс досягнення нової якості освіти України.	2	2
Разом		18	16

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Інститут тьюторства як ефективний ресурс модернізації освітнього процесу.	12	12
2	Підготовка педагогів до тьюторської діяльності в країнах Європейського союзу.	12	12
3	Польський досвід упровадження тьюторства у систему освіти.	12	12
4	Аналіз феномену тьюторства в США.	11	12
5	Тьюторство в країнах Сходу.	11	11
6	Практики тьюторингу в Україні.	12	12
Разом		69	71

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, затверджені в ДДПУ (для оцінювання заліку):

- на оцінку «зараховано» (60-100 балів) заслуговує здобувач вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних та/або лабораторних занять й за виконану самостійну роботу отримав зазначену кількість балів упродовж семестру;
- оцінка «не зараховано» (0-59 балів) виставляється здобувачеві вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних та/або лабораторних занять й за виконану самостійну роботу не набрав 60 балів упродовж семестру, він має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу.

Оцінювання результатів навчання здійснюється під час проведення всіх видів занять і самостійної роботи.

Оцінювання результатів навчання здобувачів у процесі лекції виставляється за такими критеріями:

- присутність здобувача на лекції, складання її конспекту й активна участь у процесі лекції.

Оцінювання результатів навчання здобувачів у процесі практичного заняття виставляється за такими критеріями:

- під час опитувань – за повну та ґрунтовну відповідь на задане запитання з теми заняття;
- у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні.

Оцінювання розроблених проєктів, презентацій за визначеними темами виставляється відповідно до критеріїв:

- за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту має бути ще не менше трьох джерел інформації);
- за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на літературні та інтернет джерела;
- за наявність змістовних висновків;
- за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

Унаслідок виявлення невідповідності результатів навчання окремим критеріям із тієї чи іншої форми контролю знань кількість балів, що виставляється здобувачеві, може бути знижена:

- за неповну відповідь;
- за кожну неправильну відповідь;
- за невчасне виконання завдання;
- за недостовірність поданої інформації;
- за недостатнє розкриття теми;
- за відсутність посилань на інтернет і літературні джерела.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засоби діагностики результатів навчання здобувачів рівня вищої освіти магістр із навчальної дисципліни «Історія розвитку теорії та практики тьюторства» передбачають поточне опитування на практичних заняттях і в процесі консультативної роботи; опитування та співбесіда на лекційних заняттях; перевірка конспектів літературних джерел, доповідей, есе, повідомлень, презентацій, складаного глосарію, ментальних карт, таблиць; залік.

7. Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна

1. Ivanytska O. S. Peculiarities of tutoring functioning at the German HEEs in accordance with higher education standards and norms. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2019, 7 (81), Iss. 201, 11–13.
2. Борбіт А.В. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за дистанційною формою навчання : методичний посібник. Біла Церква, 2018. 57 с.
3. Методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни «Тьюторський супровід навчального процесу» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти / Уклад.: С. А. Саяпіна, Н. С. Гарань, О. М. Сипченко. Краматорськ, 2020. 62 с.
4. Костюк І. Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії. *Директор школи*. 2018, № 3-4. С. 11-13.

5. Осадча К. До питання щодо інституціоналізації професії тьютора в українському освітньому просторі. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2018. Вип. 6 (1). С. 77–88. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2404/>

Допоміжна

1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16.
2. Haran N., Hlazova V., Sliptsova N. Формування ІКТ-компетентності майбутніх тьюторів у дистанційній освіті. The influence of lactic acid product on quality indicators of raw meat for the production of sausages. Abstracts of IX International Scientific and Practical Conference. Turkey 2020. Pp. 451-454.
3. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. *Історико-педагогічні студії: науковий часопис*, 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38.
4. Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. *Молодий вчений*. 2019, № 5.2 (69.2). С. 95–98. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf>.
5. Бойко А. М. Тьюторство як модель партнерських відносин викладач-студент. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*, 2018. Вип. 1 (7). С. 18-22. (Серія: Педагогіка та психологія). URL: http://lib.sumdu.edu.ua/library/DocDescription?doc_id=695881
6. Гарань Н. Тьюторський супровід студентів з особливими потребами у закладі вищої освіти. *Фізико-математична освіта*. 2020. Випуск 2(20). Ч. 2. С. 76-81
7. Гарань Н., Зінченко Г. Тьюторський супровід освітнього процесу в умовах розвитку ІКТ. Актуальні проблеми неперервної освіти в інформаційному суспільстві: збірник матеріалів конференції. Київ, 2020. С. 165-167.
8. Гарань Н., Рябцева І. Розвиток комунікативного лідерства у майбутніх тьюторів в умовах магістратури Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес: матеріали міжнар. наук.-теорет. конф. студ. і аспірантів, 2020 р. Харків, 2020. С. 158-161.
9. Осадча К. Організація підготовки тьюторів у США. *Педагогічні науки*. Херсон. 2019, №1 (86). С.312–317.
10. Тарадюк, Д. Професійна підготовка тьюторів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі як педагогічна проблема. *Нова педагогічна думка*. 2018, № 1. С.87–89.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Вища освіта. Інформаційно-аналітичний портал про вищу освіту в Україні та за кордоном. URL: <http://vnz.org.ua>
2. Євро Освіта. URL: <http://euroosvita.net>
3. Закон України «Про вищу освіту» від 23.04.2021 № 1556-VII. URL: <https://cutt.ly/SkZ9CAt>
4. Закон України «Про освіту» від 1.01.2021 року №2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
5. Затверджені стандарти вищої освіти. URL: <https://cutt.ly/fkZ2SnO>
6. Інформаційний портал КІТЕРРА. URL: http://kiterra.kiev.ua/tutor_base/
7. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років: проект. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/>
8. Освіта в Україні і за кордоном. URL: <http://osvita.ua>
9. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: постанова Кабінету Міністрів України № 266 від 29 квіт. 2015 р. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1421144886/1424935774/>
10. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>
11. ТАУ (Тьюторська Асоціація України) URL: <https://www.facebook.com/groups/422788101158453/>
12. Training. academy URL: <https://training.academy/uk/post/8-osnovopolagayushchikh-printsipov-tyutoringa>

9. Посилання на дистанційний курс

Дистанційний курс „Історія розвитку теорії та практики тьюторства” (<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=1166/>).

3. Навчально-методичні матеріали для лекцій із навчальної дисципліни «Історія розвитку теорії та практики тьюторства»

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тьюторство як ресурс оновлення освітнього процесу в ході вирішення завдань модернізації освіти.	4	4
2	Історіографія проблеми розвитку теорії та практики тьюторства.	2	2
3	Тьюторська діяльність у зарубіжних країнах.	2	2
4	Тьюторство в Англії.	2	2
5	Тьюторство у Польщі.	2	2
6	Феномен тьюторства в США.	2	2
7	Становлення та розвиток тьюторства в освіті України.	2	2
8	Сучасні моделі тьюторства в країнах світу.	2	2
Разом		18	18

Опорний конспект лекцій.

Тема 1: Тьюторство як ресурс оновлення освітнього процесу в ході вирішення завдань модернізації освіти. **Мета вивчення:** мати уявлення про сучасний стан тьюторського супроводу в освітніх системах. **Обладнання:** мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

План лекції:

1. Актуалізація інституту тьюторства як ресурсу модернізації освітнього процесу.
2. Розвиток тьюторингу у сучасній освіті.
3. Тьюторинг як фактор, що забезпечує якість освітніх послуг.
4. Класифікація напрямів зарубіжного досвіду підготовки тьюторів.

Література:

Основна

1. Ivanytska O. S. Peculiarities of tutoring functioning at the German HEEs in accordance with higher education standards and norms. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2019, 7 (81), Iss. 201, 11–13.
2. Борбіт А.В. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за дистанційною формою навчання : методичний посібник. Біла Церква, 2018. 57 с.
3. Костюк І. Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії. *Директор школи*. 2018, № 3-4. С. 11-13.
4. Осадча К. До питання щодо інституціоналізації професії тьютора в українському освітньому просторі. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2018. Вип. 6 (1). С. 77–88. URL:

<http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2404/>

Допоміжна

1. Iwanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. *Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16.
2. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. *Історико-педагогічні студії: науковий часопис*, 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38.
3. Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. *Молодий вчений*. 2019, № 5.2 (69.2). С. 95–98. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf>.

Ключові поняття: тьюторство, освіта, тьютор, ринок праці, тьюторська система, освітня діяльність, інститут тьюторства.

Основний зміст

Питання 1. Актуалізація інституту тьюторства як ресурсу модернізації освітнього процесу.

На початку ХХІ століття проблема розвитку і застосування потенціалу тьюторства актуалізується, що зумовлено низкою причин. Серед них спрямованість на задоволення освітніх потреб особистості, країни і суспільства, їх гармонізації. Тьюторська технологія наочно демонструє залежність розвитку країни від результатів освіти окремих індивідів і спрямована на їх піднесення, а також підкреслює необхідність особистісно-орієнтованої, гуманної педагогічної взаємодії, а відтак і персоніфікацією освіти, побудовою власної програми, що здійснюється за індивідуальними можливостями. І одне із найважливіших завдань – формування суб'єкт-суб'єктних толерантних відносин учасників педагогічного процесу, що супроводжують особистісно-професійний розвиток.

Питання 2. Розвиток тьюторингу у сучасній освіті.

Інститут тьюторства як один із важливих компонентів освітнього процесу в провідних університетах світу забезпечує можливості для досягнення освітніх та професійних цілей здобувачами вищої освіти. У цьому контексті доцільним є вивчення специфіки розвитку тьюторингу у високорозвинених країнах, що забезпечує можливість виокремлення конструктивних ідей та окреслення можливостей їх застосування у вітчизняному освітньому просторі.

Питання 3. Тьюторинг як фактор, що забезпечує якість освітніх послуг.

Тьютори надають підтримку під час освоєння предметів, здебільшого у вигляді занять. Вони забезпечують соціально-організаційну підтримку на початковому етапі навчання. Тут тьютори виступають в ролі контактної або довіреної особи. Як правило їх зараховують помічниками викладача або науковця, а іноді вони навіть можуть обіймати посаду наукового співробітника.

Питання 4. Класифікація напрямів зарубіжного досвіду підготовки тьюторів.

Підготовка тьюторів у зарубіжних країнах здійснюється за трьома основними групами:

- 1) *нормативно-правові;*

- 2) змістово-процесуальні;
- 3) організаційно-методичні.

Тема 2: Історіографія проблеми розвитку теорії та практики тьюторства.

Мета вивчення: мати уявлення про історію розвитку та сучасний стан теорії та практики тьюторства. **Обладнання:** мультимедійний проєктор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

План лекції:

1. Огляд феномену тьюторства в провідних університетах світу.
2. Історичні та теоретичні основи тьюторства.
3. Тьюторство в університетах середньовіччя.
4. Тьюторство як педагогічний рух.

Література:

Основна

1. Ivanytska O. S. Peculiarities of tutoring functioning at the German HEEs in accordance with higher education standards and norms. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2019, 7 (81), Iss. 201, 11–13.
2. Борбіт А.В. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за дистанційною формою навчання : методичний посібник. Біла Церква, 2018. 57 с.
3. Костюк І. Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії. *Директор школи*. 2018, № 3-4. С. 11-13.
4. Осадча К. До питання щодо інституціоналізації професії тьютора в українському освітньому просторі. *Ukrainian Journal of Educational Studies and*

Information Technology. 2018. Вип. 6 (1). С. 77–88. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2404/>

Допоміжна

1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. *Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16.
  2. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. *Історико-педагогічні студії: науковий часопис*, 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38.
- Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. *Молодий вчений*. 2019, № 5.2 (69.2). С. 95–98. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf>

Ключові поняття: тьюторство, освіта, університет, тьютор, тьюторська система, освітня діяльність

Основний зміст

Питання 1. Огляд феномену тьюторства в провідних університетах світу.

Виникнення феномену тьюторства науковці пов'язують з історією університетів Великої Британії. Його поступове оформлення відбулося в XIV ст. – в Оксфордському, а згодом і Кембриджському університетах. Тьюторство як

форма університетського наставництва сформувалося ще в XIV ст. Тьюторами ставали колегіальні вихованці духовного звання з ученим ступенем, які після закінчення навчального курсу залишалися без бенефіції (місця), жили в колегіях як зараховані до університету під назвою tutor, і з часом стали головною складовою колегій. У колегії вони були на загальному утриманні і здійснювали нагляд над певною кількістю школярів, супроводжували життя студентів під час перебування в колегії, зокрема побут, готували до академічних лекцій, керували приватними заняттями.

Питання 2, 3. Історичні та теоретичні основи тьюторства. Тьюторство в університетах середньовіччя.

Витоки першої тьюторської практики дослідники відносять до часу появи перших європейських університетів. Феномен тьюторства походить з Великобританії і зародився приблизно в XIV столітті у класичних англійських університетах – Оксфорді та Кембриджі. У кінці XVI століття тьютор стає центральною фігурою в університетській освіті, відповідаючи, перш за все, за виховання підопічних. У XVII столітті сфера діяльності тьютора розширюється – все більше значення починають набувати освітні функції. Тьютор визначає і радить студенту, які лекції та практичні заняття найкраще відвідувати, як скласти план своєї навчальної роботи, стежить за тим, щоб його учні добре займалися і були готові до університетських іспитів. Тьютор стає найближчим радником студента і помічником при вирішенні складних питань.

Таблиця Основні напрямки тьюторської діяльності в англійській системі навчання.

Характеристики тьюторської діяльності	напрямки тьюторської діяльності		
	освітня	виховна	дозвіллєва
	Тьютор відповідав за індивідуальну готовність кожного студента до здачі іспиту, вибудовував траєкторію освоєння студентом матеріалу, поглиблюючи і розширюючи знання, прагнув, щоб його підопічні зайняли перше місце в списку тих, що екзаменуються	Тьютор стежив за виконанням студентом правил співжиття в університеті, за поведінкою студента, відвідуванням їм церкви, за його зовнішнім виглядом (костюмом), за відвідуванням лекцій, за дотриманням правил режиму дня, за участю в загальних обідах	Тьютор брав активну участь у клубних заходах, спортивних заняттях, іграх і розвагах (гонки, полювання, крокет, шахи, політичні суспільства, футбол тощо)

Питання 4. Тьюторство як педагогічний рух.

В освітній практиці тьюторство розглядається як професійний і турботливий супровід тих, що навчаються, в процесі становлення й розвитку індивідуальних освітніх і культурних потреб. Принцип навчання старшими учнями молодших практикували ще в дохристиянські часи. Вважалося, що молодші вбачають у старших не тільки вчителів, а й захисників, надійних старших товаришів, а старші демонстрували молодшим модель зразкової поведінки.

Тема 3: Тьюторська діяльність у зарубіжних країнах.**Мета вивчення:** ознайомити з особливостями тьюторської діяльності у зарубіжних країнах, надати поняття про основні функції тьютора і ментора у міжнародній освітній програмі Еразмус+.**Обладнання:** мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

План лекції:

1. Підготовка педагогів до тьюторської діяльності в країнах Європейського Союзу (ЄС).
2. Тьюторство як фактор забезпечення якості освіти в умовах реалізації Болонських реформ.
3. Тьюторство у роботі з іноземними здобувачами.
4. Тьютор як координатор міжнародних мобільних освітніх програм.
5. Основні функції тьютора і ментора у міжнародній освітній програмі Еразмус+.
6. Тьюторська підтримка у школах зарубіжних країн.

Література:

Основна

1. Ivanytska O. S. Peculiarities of tutoring functioning at the German HEEs in accordance with higher education standards and norms. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2019, 7 (81), Iss. 201, 11–13.
2. Борбіт А.В. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за дистанційною формою навчання : методичний посібник. Біла Церква, 2018. 57 с.
3. Костюк І. Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії. *Директор школи*. 2018, № 3-4. С. 11-13.
4. Осадча К. До питання щодо інституціоналізації професії тьютора в українському освітньому просторі. *Ukrainian Journal of Educational Studies and*

Information Technology. 2018. Вип. 6 (1). С. 77–88. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2404/>

Допоміжна

1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. *Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16.
2. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. *Історико-педагогічні студії:*

науковий часопис, 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38.

3. Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. *Молодий вчений*. 2019, № 5.2 (69.2). С. 95–98. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf>

Ключові поняття: тьютор, координатор, ментор, тьюторський супровід, програма Еразмус+, професія тьютор.

Основний зміст

Питання 1. Підготовка педагогів до тьюторської діяльності в країнах Європейського Союзу (ЄС).

Підготовка педагогів до тьюторської діяльності в країнах Європейського Союзу здійснюється:

- у закладах вищої освіти в процесі навчання на магістерських програмах (Франція), освоєння спеціальних навчальних програм (підготовка онлайн-тьюторів у Великобританії, теле-тьюторів у Німеччині, учителів-тьюторів у Польщі) чи регулярних тьюторських сесій (підготовка тьюторів-ровесників у Великобританії);
- у школах під час проходження вчителями занять на навчальних курсах із методів тьюторської роботи, заснованої на положеннях педагогіки діалогу (Польща);
- у структурах неформальної освіти (агенції, асоціації, фундації, громадські та консалтингові організації) у ході курсів, тренінгів, майстер-класів (Великобританія, Франція, Німеччина, Польща).

Питання 2. Тьюторство як фактор забезпечення якості освіти в умовах реалізації Болонських реформ.

Система тьюторства є одним із ключових факторів, що забезпечують якість освіти в умовах реалізації Болонських реформ, підвищених вимог до майбутніх спеціалістів, що, своєю чергою, має забезпечити конкурентоздатність такого фахівця на ринку праці. Базою для використання тьюторства у ЗВО стала індивідуалізація освіти, необхідність використання різноманітних видів самостійної роботи в навчально-виховному процесі вищої школи.

Питання 3. Тьюторство у роботі з іноземними здобувачами.

Супровід іноземного здобувача містить діяльність, спрямовану на підвищення відповідності якості освітніх послуг запитам міжнародної освіти. Чим швидше здобувач-іноземець зможе адаптуватися до умов навчання в іншій країні – тим вищими будуть результати його навчання та професійне становлення. Здобувачам-іноземцям, які приїжджають навчатися в іншу країну важко адаптуватися через декілька чинників, а саме: мовний бар'єр, обізнаність із культурою країни, міжособистісне спілкування зі здобувачами цієї країни, відмінність в організації навчального процесу та моделей співпраці між викладачами та здобувачами. Але найважче здобувачам адаптуватися психологічно. Саме тому від тьюторів та їхньої роботи залежить забезпечення комфортних умов для здобувачів іноземців. Це, своєю чергою, зможе збільшити залучення іноземних здобувачів, що впливає на рейтинговість університету.

Питання 4. Тьютор як координатор міжнародних мобільних освітніх програм.

Особлива роль у виконанні тьюторських обов'язків у ЗВО належить координаторам міжнародних мобільних програм, зокрема координаторам програми Еразмус+. Це наймасштабніша програма на сьогодні в Європі, що забезпечує мобільність між викладачами, адміністративними працівниками, аспірантами та здобувачами. Оскільки дана програма фінансується коштами Європейського Союзу, університети – учасники охоче беруть у ній участь, оскільки не витрачають свої внутрішні університетські кошти на забезпечення мобільності, а навпаки отримують лише бонуси, беручи до уваги те, що здобувачі та викладачі мають можливість отримати нові знання та досвід.

Питання 5. Основні функції тьютора і ментора у міжнародній освітній програмі Еразмус+.

До основних функцій тьюторства і менторства, які виконує Еразмус+ координатор, належать такі:

- Інформаційна.
- Комунікативна.
- Організаційна.
- Виховна.
- Психологічна.

Питання 6. Тьюторська підтримка у школах зарубіжних країн.

У західноєвропейській школі існують різні моделі діяльності педагогів у системі індивідуальної педагогічної підтримки учнів: тьютор, куратор, координатор, радник, педагоги з кар'єри тощо. За різними назвами проглядається єдина сутність діяльності цих фахівців, що полягає в наданні допомоги дитині при складанні індивідуального плану навчання, консультацій щодо її реальних можливостей і здібностей, рекомендацій для самостійного вирішення складних проблем тощо.

Тема 4: Тьюторство в Англії.

Мета вивчення: розглянути тьюторство в умовах середньовічних університетів, ознайомити з тьюторською системою як частиною англійської університетської системи.

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

План лекції:

1. Історичні витоки тьюторства в освіті Англії.
2. Тьюторська позиція в університеті.
3. Посадові обов'язки тьютора.
4. Кваліфікація тьюторів.
5. Структура тьюторської системи.
6. Процес і результат тьюторського супроводу.

Література:

Основна

1. Iwanytska O. S. Peculiarities of tutoring functioning at the German HEEs in

accordance with higher education standards and norms. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2019, 7 (81), Iss. 201, 11–13.

2. Борбіт А.В. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за дистанційною формою навчання : методичний посібник. Біла Церква, 2018. 57 с.

3. Костюк І. Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії. *Директор школи*. 2018, № 3-4. С. 11-13.

4. Осадча К. До питання щодо інституціоналізації професії тьютора в українському освітньому просторі. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2018. Вип. 6 (1). С. 77–88. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2404/>

Допоміжна

1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. *Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16.

2. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. *Історико-педагогічні студії: науковий часопис*, 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38.

3. Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. *Молодий вчений*. 2019, № 5.2 (69.2). С. 95–98. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf>

Ключові поняття: функції тьютора, супровід учнів, середньовічний університет, колегія, сфера діяльності тьютора, структура тьюторської системи

Основний зміст

Питання 1. Історичні витоки тьюторства в освіті Англії.

Основну ідею тьюторської діяльності визначали, як ідею практичного навчання на протигагу спекулятивному теоретичному вченню, і вона отримала широкого розповсюдження в академічних університетах. Традиційна структура тьюторської системи включала в себе три елементи:

1. Власне тьюторство – колегіальні читання (в тому числі в ситуації повної відсутності професоріальних лекцій: наприклад, з 1700 по 1850 рік в англійських університетах не було публічних курсів взагалі).
2. Керівництво заняттями (кураторство), що забезпечувало навчання школярів, в тому числі в канікулярний час.
3. Моральне наставництво, що передбачало супровід життя школяра в університеті.

Питання 2. Тьюторська позиція в університеті.

З метою отримання цілісного уявлення про тьюторську систему розглянемо в першу чергу позицію, яку тьютор займає в університетах. Так, в університеті Рідінга тьютор є членом викладацького складу ЗВО. Тьютор прикріплюється до кожного здобувача і виконує ряд обов'язків: регулярно зустрічатися зі здобувачем із метою розвитку особистісних і академічних досягнень останнього, допомагати в адаптації до нових умов при вступі і в

правильному розподілі часу перебування в університеті, давати поради та підтримувати в процесі навчання, допомагати долати особистісні або академічні труднощі, якщо вони можуть вплинути на результат навчання, надавати рекомендації в подальшому академічному або професійному виборі. Діяльність тьютора більш індивідуально й особистісно спрямована, ніж навчально. Подібне розуміння може бути застосовано і до роботи тьюторів університетів Ройхемптон Лондона й Оксфорд Брукс.

Питання 3. Посадові обов'язки тьютора.

Особливе місце в посадових обов'язках тьютора відводиться самоосвіті, самовдосконаленню та підвищенню кваліфікації. Відповідно до сьомого розділу Акту реформи освіти, кожен університетський тьютор, відповідальний за виконання певної педагогічної діяльності, що класифікується як вища освіта, повинен мати певну кваліфікаційну категорію або розряд, які відображені в системі розрядів університетських тьюторів (The University Tutor Grade).

Питання 4. Кваліфікація тьюторів.

У кожному університеті існують певні розмежування в плані кваліфікації тьюторів, яка безпосередньо впливає на виконувани різні види робіт, обов'язки й оплату праці. Тьютори, педагогічний колектив та адміністрація університету несуть відповідальність за підвищення якості вищої освіти і збільшення доступності для всіх верств населення за допомогою посилення якості послуг, що надаються, внесенням змін в освітній процес, методів і способів навчання, що є безпосереднім показником якості функціонування сфери освіти.

Питання 5. Структура тьюторської системи.

В університеті Рідінга структура тьюторської системи складається: факультетські директори з навчальної роботи (Faculty Directors of Teaching and Learning), заступники деканів (Sub-Deans), глави напрямків (Heads of School), директори напрямків із навчальної роботи (School Directors of Teaching and Learning), представники студентів з обмеженими можливостями (School Disability Representatives), представники канцелярії (School Offices), директори гуртожитків (Wardens of Halls of Residence). Всі перераховані представники тьюторської системи безпосередньо контактують із університетськими тьюторами та старшими тьюторами різних кваліфікацій.

Питання 6. Процес і результат тьюторського супроводу.

Під процесом розуміються безпосередньо зустрічі тьюторів і їх подтьюторних. Під результатом розуміється підсумок даних зустрічей, зафіксований в особистій і навчальній документації здобувачів (Personal and Academic Records). У більшості випадків зустрічі тьюторів і їхніх здобувачів проходять індивідуально, мінімум три рази на рік. Зустрічі мають чітку структуру і реєструються в особистій і навчальній документації. Подібні зустрічі проводяться поза встановленим розкладом, будучи до нього доповненням.

Тема 5: Тьюторство у Польщі.

Мета вивчення: розглянути історичні витоки тьюторського супроводу в системі освіти Польщі, визначити основні характеристики та місце тьютора в сучасній польській освіті. **Обладнання:** мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

План лекції:

1. Становлення та розвиток тьюторингу в освіті Польщі.
2. Реалізація тьюторських проєктів і програм у колегіумах Польщі.
3. Запровадження тьюторингу у школах Польщі.
4. Польський досвід упровадження тьюторства у систему вищої освіти.
5. Реалізація проєкту академічного тьюторства в Гданському університеті.

Література:

Основна

1. Ivanytska O. S. Peculiarities of tutoring functioning at the German HEEs in accordance with higher education standards and norms. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2019, 7 (81), Iss. 201, 11–13.
2. Борбіт А.В. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за дистанційною формою навчання : методичний посібник. Біла Церква, 2018. 57 с.
3. Костюк І. Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії. *Директор школи*. 2018, № 3-4. С. 11-13.
4. Осадча К. До питання щодо інституціоналізації професії тьютора в українському освітньому просторі. *Ukrainian Journal of Educational Studies and*

Information Technology. 2018. Вип. 6 (1). С. 77–88. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2404/>

Допоміжна

1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. *Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16.
2. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. *Історико-педагогічні студії: науковий часопис*, 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38.
3. Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. *Молодий вчений*. 2019, № 5.2 (69.2). С. 95–98. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf>

Ключові поняття: тьюторський проєкт, функції тьютора, супровід учнів, колегіум, сфера діяльності тьютора, структура тьюторської системи

Основний зміст

Питання 1. Становлення та розвиток тьюторингу в освіті Польщі.

Тьюторство у Польщі розвивалося під впливом монастирських шкіл та університетів Англії, Франції, Німеччини, Італії. У Польщі розвиток тьюторингу

є продуманою державною політикою, що спрямована на покращення якості суспільства в цілому.

Питання 2. Реалізація тьюторських проєктів і програм у колегіумах Польщі.

У Польщі тьюторські програми впродовж певного часу проводились в академічних і неурядових організаціях. Деякі школи, особливо недержавні, також використовують цей метод. Упродовж останніх років Коледж тьюторів (Kolegium Tutorów) завершив декілька тьюторських програм для вчителів середніх шкіл та спробував провести пілотне введення в навчальні заклади для громадських середніх шкіл у Вроцлаві.

У рамках польського проєкту “Виховати мудру людину” (Wychować człowieka mądrego), який здійснюється за підтримки Міністерства національної освіти (Ministerstwo Edukacji Narodowej), Товариства відкритої освіти та Інституту шкільного тьюторства, здійснюється підготовка шкільних учителів до тьюторської діяльності. Навчальний курс проходить у кожній школі, що підключається до проєкту. Заняття знайомлять учасників з методами тьюторської роботи, заснованої на положеннях педагогіки діалогу та відповідними організаторськими та діагностичними інструментами. Важливим елементом курсу є підготовка учителів до встановлення зв'язків з батьками, налагодження партнерської співпраці між обома сторонами. Курс ведеться практиками – командою з декількох десятків тренерів – тьюторів, більшість з яких працюють з цим методом кожен день. Навчання складається з лекцій і семінарів. Для отримання сертифікату щодо завершення навчального курсу потрібна 100% відвідуваність.

Питання 3. Запровадження тьюторингу у школах Польщі.

У Польщі тьюторинг використовується як у приватних школах, так і в державних. Приватні школи звертаються до агенцій з підготовки тьюторів, щоб навчитися та бути конкурентоспроможними на ринку надання освітніх послуг. Також Євросоюз надає кошти і державні школи, які хочуть запроваджувати тьюторинг, мають написати проєкт, потім відбувається конкурс і якщо школа виграє, то допомагають впроваджувати тьюторинг.

Питання 4. Польський досвід упровадження тьюторства у систему вищої освіти.

Тьюторство реалізується сьогодні в багатьох польських соціальних проєктах і на різних рівнях освіти. В окремих університетах Польщі тьюторство стало складником навчального процесу. Тьюторство базується на концепціях розвитку лідерства і талантів, зміцнення віри у власні освітні досягнення. Практикуючі польські тьютори засвідчують позитивний вплив системної взаємодії з тьютором.

Питання 5. Реалізація проєкту академічного тьюторства в Гданському університеті.

Проєкт академічного тьюторства в Гданському університеті «Projekt IQ», реалізований Беатою Карпінською (Beata Karpińska-Musiał) у 2014–2016 рр, який підтвердив ефективність тьюторства у вищій школі. В ньому взяли участь 29 викладачів і 222 здобувача. Викладачі-учасники повинні були провести додаткову роботу тьютором із п'ятьма здобувачами в семестрі, з кожним по 7

занять по одній годині. Результати експерименту показали, що здобувачі завдяки підтримці тьюторів здобули глибші знання, набули навичок критичного мислення, самопізнання, самоаналізу; підвищилася мотивація здобувачів до творчості.

Тема 6: Феномен тьюторства в США.

Мета вивчення: розглянути історичний досвід тьюторства в США, розкрити професійні ролі та вміння тьютора в освіті США, ознайомити з досвідом діяльності тьютора в дистанційній освіті США.

Обладнання: мультимедійний проєктор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

План лекції:

1. Аналіз феномену тьюторства в США.
2. Упровадження системи тьюторства в університетах США.
3. Професійні ролі та вміння тьютора в освіті США.
4. Досвід діяльності тьютора в дистанційній освіті США.
5. Функції тьютора у системі дистанційної освіти США.

Література:

Основна

1. Ivanytska O. S. Peculiarities of tutoring functioning at the German HEEs in accordance with higher education standards and norms. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2019, 7 (81), Iss. 201, 11–13.
2. Борбіт А.В. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за дистанційною формою навчання : методичний посібник. Біла Церква, 2018. 57 с.
3. Костюк І. Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії. *Директор школи*. 2018, № 3-4. С. 11-13.
4. Осадча К. До питання щодо інституціоналізації професії тьютора в українському освітньому просторі. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2018. Вип. 6 (1). С. 77–88. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2404/>

Допоміжна

1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. *Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16.
2. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. *Історико-педагогічні студії: науковий часопис*, 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38.
3. Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. *Молодий вчений*. 2019, № 5.2 (69.2). С. 95–98. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf>

Ключові поняття: тьютор, тьюторська діяльність, заклад освіти, тьюторські послуги, функції тьютора, система тьюторства

Основний зміст

Питання 1. Аналіз феномену тьюторства в США.

Аналіз наукових джерел щодо феномену тьюторства в США дає підстави стверджувати, що високий попит на тьюторські послуги в країні спричинює, з одного боку, диверсифікацію підготовки до тьюторської діяльності, а з іншого – контроль керівних органів за якістю тьюторських послуг. Низка державних документів (Закон «Про початкову та середню освіту», Акт «Жодної дитини, що відстає», Акт «Кожен учень досягає успіху») сприяла регламентуванню тьюторства, але професійна підготовка тьюторів у коледжах чи університетах США систематично не здійснюється. Необхідних компетентностей для здійснення тьюторської діяльності в США можна набути під час формального навчання в галузі освіти, завершення сертифікаційної програми підготовки тьюторів або беручи участь у роботі тьюторської асоціації.

Питання 2. Упровадження системи тьюторства в університетах США.

Починаючи з кінця 1890-х років, Кембридж і особливо Оксфорд стали прикладами реалізації тьюторингу. Кожний здобувач прикріплювався до тьютора, який надавав індивідуальні консультації під час регулярних щотижневих зустрічей. Крім того, здобувачам пропонували за прочитаним і вивченим матеріалом писати реферати, які обговорювалися під час тьюторських занять. Поза тьюторськими заняттями здобувачі та викладачі мали змогу зустрічатись і спілкуватись у менш формальній обстановці завдяки тому, що більшість викладачів мешкала на території коледжів. Джон Корбін, а слідом за ним Френк Боулес, посилаючись на досвід англійських колег, уважали, що здобувачів необхідно розподілити на невеликі групи, кожна з яких буде під наглядом викладача-консультанта.

Питання 3. Професійні ролі та вміння тьютора в освіті США.

Дослідники визначають наступні ролі і вміння тьютора, маючи на увазі викладача у системі вищої освіти у світлі застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Такі ролі тьютора: адміністративний менеджер; інструктор/посередник; методист; технолог; “проектор”; співробітник підтримки; бібліотекар; технік; фахівець з оцінки; графічний дизайнер; інструктор; видавець/редактор; лідер/керівник.

Серед необхідних професійних умінь тьютора були названі такі: вміння спілкуватися і здатність встановлювати міжособистісні зв'язки (деякі з необхідних спеціальних навичок: здатність до співробітництва та роботи в колективі, навички мовлення і листування та вміння задавати запитання), здатність керувати курсами.

Питання 4. Досвід діяльності тьютора в дистанційній освіті США.

Тьюторинг у курсах дистанційної освіти має багато спільного зі звичайним викладанням. Однак, у першу чергу за дистанційною формою навчання потрібно забезпечити індивідуальний підхід у процесі вивчення навчальних дисциплін. У багатьох випадках тьютор – єдина людина, з якою здобувач контактує з питань ДО. В окремих програмах у тьютора немає пов'язаних із курсом специфічних обов'язків, а основна робота полягає у забезпеченні наставництва та керівництва.

Питання 5. Функції тьютора у системі дистанційної освіти США.

Виокремлюють такі функції тьютора у системі ДО США: обговорення змісту курсу, забезпечення зворотного зв'язку зі здобувачами, оцінка завдань/тестів, допомога здобувачеві у плануванні навчальної діяльності, мотивування здобувача, вирішення адміністративних питань, контроль над проєктами, проведення занять “віч-на-віч”, зберігання записів здобувача, взаємодія з адміністрацією від імені здобувача.

У США найбільш поширеною формою підтримки здобувачів у процесі навчання є комплексний підхід, що забезпечується підрозділом університету й об'єднує різні служби (Student Affairs, Student services). Ці структури прагнуть створити освітній простір, де б здобувачі мали максимальні можливості для самореалізації, досягнення навчальних і особистих цілей.

Тема 7: Становлення та розвиток тьюторства в освіті України.

Мета вивчення: надати поняття про становлення та розвиток тьюторства в Україні, ознайомити з реальним досвідом сучасного українського тьюторства.

Обладнання: мультимедійний проєктор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

План лекції:

1. Передумови виникнення тьюторства в Україні.
2. Основні етапи становлення та розвитку тьюторства в Україні.
3. Практики тьюторингу, що працюють в Україні.
4. Персональний тьютор в українській освітній практиці.
5. Тьюторство як ресурс досягнення нової якості освіти України.

Література:

Основна

1. Ivanytska O. S. Peculiarities of tutoring functioning at the German HEEs in accordance with higher education standards and norms. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2019, 7 (81), Iss. 201, 11–13.
2. Борбіт А.В. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за дистанційною формою навчання : методичний посібник. Біла Церква, 2018. 57 с.
3. Костюк І. Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії. *Директор школи*. 2018, № 3-4. С. 11-13.
4. Осадча К. До питання щодо інституціоналізації професії тьютора в українському освітньому просторі. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2018. Вип. 6 (1). С. 77–88. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2404/>

Допоміжна

1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16.
2. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. *Історико-педагогічні студії: науковий часопис*, 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38.
3. Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті.

Ключові поняття: тьютор, вітчизняна педагогічна думка, тьюторський супровід, освіта, освітня діяльність, ідеї тьюторства.

Основний зміст

Питання 1. Передумови виникнення тьюторства в Україні.

Передумовами виникнення тьюторства в Україні визначаються наступні:

- досвід самопізнання і самоосвіти у церковному навчанні під керівництвом наставника (духівника);
- діяльність вищих навчальних закладів (Києво-Могилянська академія, Львівський університет) та середовища братських і козацьких шкіл; розвиток інституту наставництва;
- формування вітчизняної педагогічної думки щодо вимог та функцій учителя, зокрема уявлення про роль наставника не лише як учителя-предметника, а й педагога, що формує тіло, душу, характер і моральність учня (К. Д. Ушинський);
- зародження ідей суб'єкт-суб'єктного навчання (І. Я. Франко) та індивідуалізації освіти (С. Ф. Русова, Б. Д. Грінченко);
- урізноманітнення поглядів щодо освіти підростаючого покоління: від дитиноцентрованості, педагогіки особистості та принципу гуманізму у 20-30-х роках ХХ ст. до розвитку ідей програмованого, проблемного, розвивального, діяльнісного навчання у 60-70-х роках ХХ ст.

Питання 2. Основні етапи становлення та розвитку тьюторства в Україні.

1. Науковцями визначено основні етапи становлення та розвитку тьюторства в Україні: перший (ХІІ–ХІV ст.) – зародження світоглядних позицій тьюторства;
2. другий (ХVІ–ХVІІ ст.) – започаткування ідей гуманізму, особистісного та індивідуального підходів;
3. третій (ХVІІІ–ХІХ ст.) – розвиток інституту наставництва, формування вітчизняної педагогічної думки щодо вимог і функцій учителя;
4. четвертий (поч. та сер. ХХ ст.) – урізноманітнення поглядів щодо освіти дітей, розвиток педагогіки особистості, принципу гуманізму, ідей програмованого, проблемного, розвивального, діяльнісного навчання;
5. п'ятий (кінець ХХ–поч. ХХІ ст.) – оформлення та усталення ідей тьюторства в освіті України, розвиток тьюторства як самостійного педагогічного явища, наукове осмислення тьюторської діяльності.

Питання 3. Практики тьюторингу, що працюють в Україні.

В Україні є заклади освіти, які на ІІ Міжнародному Конгресі тьюторингу були представлені як найцікавіші кейси впровадження тьюторингу.

Креативна міжнародна дитяча школа (КДМШ), м. Київ. (<https://www.creativeschool.com.ua/>)

Школа нового формату «Еколенд» (м. Львів) (<https://ekoland.lviv.ua/>)

Український аграрний ліцей (м. Умань) (<https://ual.net.ua/>)

DEC life school (м. Київ) (<http://declifeschool.com.ua/>)

Питання 4. Персональний тьютор в українській освітній практиці.

Персональний тьютор в українській освітній практиці має ряд завдань:

- веде дитину до самопізнання;
- викладає предмети у молодшій школі;
- вибудовує навчальну програму;
- вибудовує прив'язаність;
- діагностує сильні сторони і зони розвитку;
- складає індивідуальний навчальний план учня;
- моніторить прогрес;
- дає зворотній зв'язок учням;
- допомагає долати труднощі;
- підбирає навчальні матеріали та посібники;
- комунікує з батьками.

Питання 5. Тьюторство як ресурс досягнення нової якості освіти України.

Затребуваність тьюторства українською системою освіти сьогодні визначається, окрім іншого, необхідністю особистісно орієнтованої педагогічної взаємодії, персоніфікацією педагогічної освіти, побудовою власної програми, що здійснюється за індивідуальними можливостями, потребою формування суб'єкт-суб'єктних відносин учасників педагогічного процесу.

Тьюторинг не вирішує всі питання та завдання освіти, але може стати методом для розкриття потенціалу кожного учня та здобувача. Тьюторинг не може та не повинен бути універсальним методом для всіх, однак, він повинен бути доступний кожному, хто вбачає в ньому потребу. Діяльність тьютора дозволяє учневі чи здобувачеві побачити та визначити свій освітній простір і розпочати ефективно застосовувати потенціал цього простору для побудови своєї власної індивідуальної освітньої програми. Ресурсом в досягненні цієї нової якості освіти стає тьюторський супровід, що може стати основною тенденцією розвитку тьюторства в Україні.

Тема 8: Сучасні моделі тьюторства в країнах світу.

Мета вивчення: ознайомлення з найбільш цікавими сучасними моделями тьюторства, порівняння моделей тьюторства в зарубіжних країнах.

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

План лекції:

1. Тьюторство в країнах Західної Європи.
2. Тьюторство в Австралії та США.
3. Тьюторство в країнах Сходу.
4. Порівняння моделей тьюторства в зарубіжних країнах.
5. Специфічні характеристики сучасних моделей тьюторства в Англії, Німеччині й Об'єднаних Арабських Еміратах.

Література:

Основна

1. Ivanytska O. S. Peculiarities of tutoring functioning at the German HEEs in accordance with higher education standards and norms. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2019, 7 (81), Iss. 201, 11–13.
2. Борбіт А.В. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за дистанційною формою навчання : методичний посібник. Біла Церква, 2018. 57 с.
3. Костюк І. Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії. *Директор школи*. 2018, № 3-4. С. 11-13.
4. Осадча К. До питання щодо інституціоналізації професії тьютора в українському освітньому просторі. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2018. Вип. 6 (1). С. 77–88. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2404/>

Допоміжна

1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16.
2. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. *Історико-педагогічні студії: науковий часопис*, 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38.
3. Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. *Молодий вчений*. 2019, № 5.2 (69.2). С. 95–98. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf>

Ключові поняття: інформаційно-комунікаційні технології, тьютор, освітня діяльність, тьюторський супровід, функції тьютора.

Основний зміст

Питання 1. Тьюторство в країнах Західної Європи.

Доцільність тьюторства пояснюється істотним переважанням в навчальних програмах годин, виділених на самостійну роботу, над аудиторними, що трансформує процес освіти здобувача в його самоосвіта, але під пильним оком тьютора.

Основною формою реалізації тьюторської діяльності є тьюторіал – це практика, що спирається на екстенсивно повторювану послідовну діяльність формування метакогнітивних можливостей здобувачів у контексті оволодіння дисциплінарним знанням.

Питання 2. Тьюторство в Австралії та США.

В Австралії тьюторство грає важливу роль в соціальній і освітній адаптації

здобувачів-новачків і активному залученні в процес навчання, де тьютором виступає як випускник, так і часто наймолодший представник викладацького складу. Зміст діяльності тьютора - це відвідування лекцій із предмету й участь у розробці завдань, контроль за відвідуваністю, фасилітація соціалізації здобувачів, забезпечення зворотного зв'язку та ін.

Питання 3. Тьюторство в країнах Сходу.

Аналіз актуальних проблем і напрямів організації тьюторської діяльності в розвинених країнах Азії надав змогу констатувати походження моделі тьюторства цих країн з традиційної англійської моделі. Проте в деяких країнах (ОАЕ, Китай) вона зазнала трансформації у зв'язку з культурними та релігійними особливостями цих країн. Серед країн Азії (Корея, Китай, Тайвань, Ізраїль, ОАЕ) підготовці до тьюторської діяльності в школах найбільше приділяють увагу в Тайвані, де для цього реалізується низка заходів на муніципальному, повітовому та шкільному рівнях (навчальні семінари, освітня підтримка, наради, додаткове навчання, система наставництва). Також у цій країні роблять акцент на підготовці тьюторів для медичної освіти через програми, що включають майстерні, наради тьюторів та короткострокові навчання за кордоном. В Ізраїлі є позитивний досвід підготовки тьюторів для супроводу дітей із раннім дитячим аутизмом. Спільною рисою підготовки вчителів до тьюторської діяльності в країнах ЄС, США та Азії є підготовка до здійснення тьюторської діяльності у сфері інклюзивної освіти.

Питання 4. Порівняння моделей тьюторства в зарубіжних країнах.

Форми діяльності тьютора вельми різноманітні. В університетах Англії, Німеччини та Об'єднаних Арабських Еміратів тьюторство представлено як в очному варіанті отримання освіти, так і в дистанційному. Німецька модель пропонує індивідуальну і групову форму реалізації тьюторського супроводу, на Близькому Сході існують проблеми з введенням індивідуальної форми навчання: східні країни вважаються колективістськими, вельми замкнутими, однак розуміють необхідність модернізації своїх систем за допомогою використання позитивного зарубіжного досвіду. Функції тьюторів обумовлені структурою освітнього процесу. Крім виховної функції, домінуючою в класичній (англійській) моделі, тьютор став носієм освітньої, навчальної та розвиваючої функцій. Головне, за що відповідає тьютор у всіх країнах сьогодні, - це складання спільно з учнем його індивідуальної освітньої траєкторії і її реалізації на практиці.

Питання 5. Специфічні характеристики сучасних моделей тьюторства в Англії, Німеччині й Об'єднаних Арабських Еміратах.

Таблиця. Специфічні характеристики сучасних моделей тьюторства в Англії, Німеччині й Об'єднаних Арабських Еміратах.

№	Критерії порівняння	Англія	Німеччина	Об'єднані Арабські Емірати
1	Релігія	Англiканство	Протестантизм	Іслам
2	Цілі	розвиток метакогнітивних здібностей	розвиток професійних компетенцій	розвиток метакогнітивних здібностей
3	Час зародження	XII століття	50-ті роки XX ст.	IX - п. XXI ст.
4	Метод навчання	Бесіди, зворотній зв'язок, сократичний діалог	Співробітництво, консультування, психолого-педагогічна підтримка, тренінги, колегіальні поради	проблемний, сократичний діалог; проведення лекцій, усних і письмових презентацій; розбір конкретних практичних ситуацій
5	Основа навчання	Принцип індивідуалізації навчання		
6	Хто виконує роль тьютора	некваліфікований фахівець	здобувач	Професор предметник
7	Вид освітньої системи часу зародження	Свобода вибору для здобувачів, відкритий освітній простір		
8	Назва посади	тьютор	Тьютор-ровесник	Ментор, тьютор, фасилітатор
9	Сфера поширення	Університетська освіта	Університетська освіта; Вальдорфська освіта; продуктивні школи	Університетська освіта
10	функції, виконувані тьютором	Виховна	Виховна,	Виховна, освітня

**Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять
із навчальної дисципліни
«Історія розвитку теорії та практики тьюторства»**

Практичне заняття № 1

Тема заняття. Практики тьюторингу в сучасних освітніх системах провідних країн світу.

Мета заняття: ознайомити здобувачів з особливостями тьюторських практик у сучасних освітніх системах різних країн.

Обсяг навчального часу: 2 години

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

План заняття:

1. Огляд практик тьюторингу в провідних країнах світу.
2. Практична підготовка педагогів до тьюторської діяльності.
3. Тьюторинг у координації мобільних міжнародних освітніх програм.
4. Тьюторські практики в умовах реалізації Болонських реформ.
5. Реалізація тьюторингу у міжнародній освітній програмі Еразмус+.

Основні завдання для засвоєння навчального матеріалу та поточного контролю:

1. Підготувати доповідь або презентацію, в якій відобразити власний погляд проблему: «Підготовка педагогів до тьюторської діяльності в країнах Європейського Союзу».

2. Завдання для обговорення в групі (магістранти презентують свої варіанти доповідей, презентацій, потім обговорюють їх).

Література:

Основна

1. Ivanytska O. S. Peculiarities of tutoring functioning at the German HEEs in accordance with higher education standards and norms. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2019, 7 (81), Iss. 201, 11–13.

2. Борбіт А.В. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за дистанційною формою навчання : методичний посібник. Біла Церква, 2018. 57 с.

3. Костюк І. Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії. *Директор школи*. 2018, № 3-4. С. 11-13.

4. Осадча К. До питання щодо інституціоналізації професії тьютора в українському освітньому просторі. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2018. Вип. 6 (1). С. 77–88. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2404/>

Допоміжна

1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. *Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16.

2. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. *Історико-педагогічні студії: науковий часопис*, 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38.

3. Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. *Молодий вчений*. 2019, № 5.2 (69.2). С. 95–98.

URL:

<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf>

Практичне заняття № 2

Тема заняття. Феномен тьюторства в університетах світу.

Мета заняття: ознайомити здобувачів із історією виникнення тьюторства, висвітлити досвід тьюторського супроводу в провідних університетах світу.

Обсяг навчального часу: 2 години   Обладнання: мультимедійний проєктор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

План заняття:

1. Тьюторство як ресурс модернізації освітнього процесу в провідних університетах світу.
2. Актуалізація проблеми тьюторства на початку XXI ст
3. Огляд феномену тьюторства в Британії, США.
4. Тьюторинг як фактор забезпечення якості освітніх послуг.
5. Основні види класифікації напрямів зарубіжного досвіду підготовки тьюторів.

Виконання завдання: підготовка доповідей за темами (одна тема на власний вибір).

Перелік тем доповідей:

1. Розвиток тьюторства у провідних університетах світу.
2. Тьюторство як форма педагогічного супроводу.
3. Міжнародні традиції тьюторства.
4. Тьюторство як ефективна практика індивідуалізації освіти.
5. Тьюторство як педагогічний рух.
6. Тьюторство як засіб задоволення освітніх потреб.
7. Тьюторство як нова педагогічна професія.
8. Власна тема (актуальна, цікава, недостатньо висвітлена у межах курсу).

Основні завдання для засвоєння навчального матеріалу та поточного контролю:

1. Підготувати презентацію, в якій відобразити власний погляд на феномен тьюторства в провідних університетах світу.

2. Завдання для обговорення в групі (здобувачі презентують свої варіанти доповідей, презентацій, потім обговорюють їх).

Література:

Основна

1. Ivanytska O. S. Peculiarities of tutoring functioning at the German HEEs in accordance with higher education standards and norms. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2019, 7 (81), Iss. 201, 11–13.
2. Борбіт А.В. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за дистанційною формою навчання : методичний посібник. Біла Церква, 2018. 57 с.
3. Костюк І. Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії.

Директор школи. 2018, № 3-4. С. 11-13.

4. Осадча К. До питання щодо інституціоналізації професії тьютора в українському освітньому просторі. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2018. Вип. 6 (1). С. 77–88. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2404/>

Допоміжна

1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. *Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16.

2. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. *Історико-педагогічні студії: науковий часопис*, 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38.

3. Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. *Молодий вчений*. 2019, № 5.2 (69.2). С. 95–98.

URL:

<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf>

Практичне заняття № 3

Тема заняття. Історичні та теоретичні основи тьюторства.

Мета: ознайомлення з історією розвитку та сучасним станом теорії та практики тьюторства.

Обсяг навчального часу: 2 години

Обладнання: мультимедійний проєктор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

План заняття:

1. Виникнення та розвиток тьюторства.
2. Тьюторство в університетах середньовіччя.
3. Теоретичні основи тьюторства в освітніх закладах європейських країн.
4. Особливості реалізації тьюторства у ЗВО європейських країн в контексті студентоцентрованого навчання.

Запитання та завдання для самостійної роботи

1. Охарактеризуйте освітнє середовище, що породило в феномен тьюторства.
2. В чому полягала специфіка тьюторства в університетах середньовіччя?
3. Схарактеризуйте історичні та теоретичні основи тьюторства
4. Як ви вважаєте, чому в історії вітчизняної освіти практика тьюторства не представлена так широко як за кордоном?

Література:

Основна

1. Ivanytska O. S. Peculiarities of tutoring functioning at the German HEEs in accordance with higher education standards and norms. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2019, 7 (81), Iss. 201, 11–13.

2. Борбіт А.В. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за дистанційною формою навчання : методичний посібник. Біла Церква, 2018. 57 с.

3. Костюк І. Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії. *Директор школи*. 2018, № 3-4. С. 11-13.

4. Осадча К. До питання щодо інституціоналізації професії тьютора в українському освітньому просторі. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2018. Вип. 6 (1). С. 77–88. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2404/>

Допоміжна

1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. *Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16.

2. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. *Історико-педагогічні студії: науковий часопис*, 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38.

3. Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. *Молодий вчений*. 2019, № 5.2 (69.2). С. 95–98.

URL:

<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf>

Практичне заняття № 4

Тема заняття. Тьюторство в університетах середньовіччя.

Мета заняття: ознайомлення здобувачів із тьюторством в умовах середньовічних університетів, розглянути історичні аспекти виникнення та становлення тьюторства.

Обсяг навчального часу: 2 години

Обладнання: мультимедійний проєктор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

План заняття:

1. Історія виникнення тьюторства.
2. Тьюторство у перших британських університетах.
3. Історичні аспекти становлення тьюторства в європейських університетах.
4. Основні види діяльності тьютора в університетах середньовіччя.
5. Класична модель тьюторства.

Завдання для самоконтролю та самостійної роботи. Заповніть таблицю:

№	Основні таблиці	Характеристика класичної моделі тьюторства
1	Релігія	
2	Цілі	
3	Час зародження	
4	Метод навчання	
5	Основний принцип навчання	
6	Хто виконував роль тьютора	
7	Вид освітньої системи часу зародження	
8	Назва посади	
9	Сфера поширення	
10	Функції, виконувані тьютором	

Література:

Основна

1. Ivanytska O. S. Peculiarities of tutoring functioning at the German HEEs in accordance with higher education standards and norms. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2019, 7 (81), Iss. 201, 11–13.
2. Борбіт А.В. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за дистанційною формою навчання : методичний посібник. Біла Церква, 2018. 57 с.
3. Костюк І. Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії. *Директор школи*. 2018, № 3-4. С. 11-13.
4. Осадча К. До питання щодо інституціоналізації професії тьютора в українському освітньому просторі. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2018. Вип. 6 (1). С. 77–88. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2404/>

Допоміжна

1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. *Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16.
2. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. *Історико-педагогічні студії: науковий часопис*, 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38.
3. Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. *Молодий вчений*. 2019, № 5.2 (69.2). С. 95–98. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf>

Практичне заняття № 5

Тема заняття. Становлення та розвиток тьюторингу в освіті Польщі.

Мета заняття: розглянути історичні витоки тьюторського супроводу в системі освіти Польщі, визначити основні характеристики та місце тьютора в сучасній польській освіті.

Обсяг навчального часу: 2 години

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

План заняття:

1. Виникнення тьюторингу в освіті Польщі.
2. Практичний досвід запровадження та реалізації тьюторських проєктів і програм у колегіумах Польщі.
3. Досвід тьюторингу у школах Польщі.
4. Упровадження тьюторства у систему вищої освіти Польщі.
5. Проєкт академічного тьюторства в Гданському університеті.

Питання та завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте досвід тьюторингу в освіті Польщі.
2. Надайте коротку характеристику досвіду реалізації тьюторських проєктів і програм у колегіумах Польщі.

3. Надайте стислу характеристику тьюторингу у школах Польщі.
4. У чому полягають особливості польського досвіду впровадження тьюторства у систему вищої освіти.

Завдання для самостійної роботи (на вибір):

1. Визначте реальні можливості використання польського досвіду підготовки тьюторів, що мають адаптаційний потенціал в Україні.
2. Перегляньте відео «Освітня подорож українських тьюторів до Познані» за посиланням <https://www.youtube.com/watch?v=Nxz3lBzAsnE>. Запишіть власні роздуми після перегляду.

Література:

Основна

1. Ivanytska O. S. Peculiarities of tutoring functioning at the German HEEs in accordance with higher education standards and norms. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2019, 7 (81), Iss. 201, 11–13.
2. Борбіт А.В. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за дистанційною формою навчання : методичний посібник. Біла Церква, 2018. 57 с.
3. Костюк І. Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії. *Директор школи*. 2018, № 3-4. С. 11-13.
4. Осадча К. До питання щодо інституціоналізації професії тьютора в українському освітньому просторі. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2018. Вип. 6 (1). С. 77–88. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2404/>

Допоміжна

1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. *Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16.
2. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. *Історико-педагогічні студії: науковий часопис*, 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38.
3. Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. *Молодий вчений*. 2019, № 5.2 (69.2). С. 95–98. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf>

Практичне заняття № 6

Тема заняття. Система тьюторства в США.

Мета заняття: ознайомлення здобувачів з історичним досвідом тьюторства в США, професійними вміннями тьютора в освіті США, з практичним досвідом діяльності тьютора в дистанційній освіті США.

Обсяг навчального часу: 2 години

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

План заняття:

1. Становлення та розвиток тьюторства в освітній системі США.
2. Тьюторський супровід у школах США.
3. Практичний досвід тьюторства у закладах вищої освіти США.
4. Тьюторство в дистанційній освіті США.

Питання та завдання для самостійної роботи:

1. Назвіть і поясніть основні професійні ролі та вміння тьютора в освіті США.
2. Зробіть короткий аналіз феномену тьюторства в освітній системі США.
3. Охарактеризуйте досвід діяльності тьютора в дистанційній освіті США.
4. Схарактеризуйте функції тьютора у системі дистанційної освіти США.

Література:

Основна

1. Ivanytska O. S. Peculiarities of tutoring functioning at the German HEEs in accordance with higher education standards and norms. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2019, 7 (81), Iss. 201, 11–13.
2. Борбіт А.В. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за дистанційною формою навчання : методичний посібник. Біла Церква, 2018. 57 с.
3. Костюк І. Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії. *Директор школи*. 2018, № 3-4. С. 11-13.
4. Осадча К. До питання щодо інституціоналізації професії тьютора в українському освітньому просторі. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2018. Вип. 6 (1). С. 77–88. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2404/>

Допоміжна

1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. *Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16.
2. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. *Історико-педагогічні студії: науковий часопис*, 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38.
3. Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. *Молодий вчений*. 2019, № 5.2 (69.2). С. 95–98. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf>

Практичне заняття № 7

Тема заняття. Тьюторство в країнах Західної Європи.

Мета заняття: ознайомлення здобувачів із найбільш цікавими сучасними моделями тьюторства, порівняння моделей тьюторства в країнах Західної Європи.

Обсяг навчального часу: 2 години

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

План заняття:

1. Основні моделі тьюторства в країнах Західної Європи.
2. Порівняння тьюторських практик в зарубіжних країнах.
3. Специфічні характеристики сучасних моделей тьюторства в Англії та Німеччині.

Питання та завдання для самостійної роботи:

1. У чому полягають мета, завдання та основні напрямки тьюторського супроводу в освітніх закладах Німеччини?
2. Охарактеризуйте основні етапи становлення та розвитку тьюторства в європейських країнах.
3. Підготуйте презентацію на тему: «Тьюторство в європейських країнах» (оберіть країну самостійно).

Література:

Основна

1. Iwanytska O. S. Peculiarities of tutoring functioning at the German HEEs in accordance with higher education standards and norms. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2019, 7 (81), Iss. 201, 11–13.
2. Борбіт А.В. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за дистанційною формою навчання : методичний посібник. Біла Церква, 2018. 57 с.
3. Костюк І. Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії. *Директор школи*. 2018, № 3-4. С. 11-13.
4. Осадча К. До питання щодо інституціоналізації професії тьютора в українському освітньому просторі. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2018. Вип. 6 (1). С. 77–88. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2404/>

Допоміжна

1. Iwanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. *Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16.
2. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. *Історико-педагогічні студії: науковий часопис*, 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38.
3. Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. *Молодий вчений*. 2019, № 5.2 (69.2). С. 95–98.

URL:

<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf>

Практичне заняття № 8

Тема заняття. Тьюторство як ресурс досягнення нової якості освіти України.

Мета заняття: ознайомлення здобувачів зі становленням та розвитком тьюторства в Україні, реальним практичним досвідом сучасного українського тьюторства.

Обсяг навчального часу: 2 години

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

План заняття:

1. Становлення та розвиток тьюторства в Україні.
2. Практичний досвід сучасного українського тьюторства.
3. Впровадження персонального тьютора в сучасні українські освітні практики.
4. Можливості впровадження світового досвіду тьюторства в освітній простір України.

Завдання для самостійної роботи:

1. Написати есе «Роль тьютора в період реформування освіти України з урахуванням зарубіжного досвіду тьюторства».
2. Заповніть таблицю «Основні етапи становлення та розвитку тьюторства в Україні».

№	Назва етапу	Характеристика етапу
1		
2		

Література:

Основна

1. Ivanytska O. S. Peculiarities of tutoring functioning at the German HEEs in accordance with higher education standards and norms. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2019, 7 (81), Iss. 201, 11–13.
2. Борбіт А.В. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за дистанційною формою навчання : методичний посібник. Біла Церква, 2018. 57 с.
3. Костюк І. Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії. *Директор школи*. 2018, № 3-4. С. 11-13.
4. Осадча К. До питання щодо інституціоналізації професії тьютора в українському освітньому просторі. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2018. Вип. 6 (1). С. 77–88. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2404/>

Допоміжна

1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. *Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16.
2. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. *Історико-педагогічні студії: науковий часопис*, 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38.
3. Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. *Молодий вчений*. 2019, № 5.2 (69.2). С. 95–98. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf>

Дидактичне забезпечення самостійної роботи

Тема	Завдання	Рекомендована література	Форма контролю
Інститут тьюторства як ефективний ресурс модернізації освітнього процесу.	<ul style="list-style-type: none"> •Творчий проєкт. Підготувати проєкт на тему: «Тьюторство як ефективний ресурс модернізації освіти України» •Виконати презентацію до проєкту. •Знайти визначення ключових понять, визначення внесли у глосарій. 	<p>Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ivanytska O. S. Peculiarities of tutoring functioning at the German HEEs in accordance with higher education standards and norms. <i>Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology</i>, 2019, 7 (81), Iss. 201, 11–13. 2. Борбіт А.В. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за дистанційною формою навчання : методичний посібник. Біла Церква, 2018. 57 с. 3. Костюк І. Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії. <i>Директор школи</i>. 2018, № 3-4. С. 11-13. 4. Осадча К. До питання щодо інституціоналізації професії тьютора в українському освітньому просторі. <i>Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology</i>. 2018. Вип. 6 (1). С. 77–88. URL: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2404/ <p>Допоміжна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. <i>Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції</i>. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16. 2. Haran N., Hlazova V., Sliptsova N. Формування ІКТ-компетентності майбутніх тьюторів у дистанційній освіті. The influence of lactic acid product on quality indicators of raw meat for the production of sausages. <i>Abstracts of IX International Scientific and Practical Conference</i>. Turkey 2020. Pp. 451-454. 3. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. <i>Історико-педагогічні студії: науковий часопис</i>, 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38. 4. Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. <i>Молодий вчений</i>. 2019, № 5.2 (69.2). С. 95–98. URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf. 	Захист творчого проєкту з презентацією результатів. Перевірка визначень, внесених у глосарій.
Підготовка педагогів до тьюторської діяльності в країнах Європейського союзу.	Проаналізувати досвід підготовки педагогів до тьюторської діяльності в країнах Європейського союзу. Визначити позитивні та спірні сторони практичного досвіду тьюторського супроводу. Підготувати доповідь, презентацію.	<p>Допоміжна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. <i>Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції</i>. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16. 2. Haran N., Hlazova V., Sliptsova N. Формування ІКТ-компетентності майбутніх тьюторів у дистанційній освіті. The influence of lactic acid product on quality indicators of raw meat for the production of sausages. <i>Abstracts of IX International Scientific and Practical Conference</i>. Turkey 2020. Pp. 451-454. 3. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. <i>Історико-педагогічні студії: науковий часопис</i>, 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38. 4. Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. <i>Молодий вчений</i>. 2019, № 5.2 (69.2). С. 95–98. URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf. 	Опитування, співбесіда, презентація підготованих матеріалів.

		<p>5. Бойко А. М. Тьюторство як модель партнерських відносин викладач-студент. <i>Науковий вісник Мукачівського державного університету</i>, 2018. Вип. 1 (7). С. 18-22. (Серія: Педагогіка та психологія). URL: http://lib.sumdu.edu.ua/library/DocDescription?doc_id=695881</p> <p>6. Гарань Н., Зінченко Г. Тьюторський супровід освітнього процесу в умовах розвитку ІКТ. Актуальні проблеми неперервної освіти в інформаційному суспільстві: збірник матеріалів конференції. Київ, 2020. С. 165-167.</p> <p>7. Осадча К. Організація підготовки тьюторів у США. <i>Педагогічні науки</i>. Херсон. 2019, №1 (86). С.312–317.</p> <p>8. Тарадюк, Д. Професійна підготовка тьюторів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі як педагогічна проблема. <i>Нова педагогічна думка</i>. 2018, № 1. С.87–89.</p>	
Польський досвід упровадження тьюторства у систему освіти.	Визначте особливості польського досвіду впровадження тьюторства у систему освіти. Підготувати доповідь або презентацію до теми.	<p>1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. <i>Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції</i>. Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16.</p> <p>2. Акініна Н. Тьюторство: зарубіжний досвід. <i>Історико-педагогічні студії: науковий часопис</i>, 2018. Вип. 11–12. С. 33–38.</p> <p>Додатково: Відео «Освітня подорож українських тьюторів до Познані» за посиланням https://www.youtube.com/watch?v=Nxz3lBzAsnE.</p>	Презентація підготованих матеріалів.
Аналіз феномену тьюторства в США.	Проаналізувати досвід підготовки педагогів до тьюторської діяльності в США. Підготувати доповідь, презентацію про виконану	<p>Основна</p> <p>1. Ivanytska O. S. Peculiarities of tutoring functioning at the German HEEs in accordance with higher education standards and norms. <i>Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology</i>, 2019, 7 (81), Iss. 201, 11–13.</p> <p>2. Борбіт А.В. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за дистанційною формою навчання : методичний посібник. Біла Церква, 2018. 57 с.</p> <p>3. Костюк І. Хто такий тьютор?:</p>	Презентація підготованих матеріалів.

	роботу.	особливості та перспективи нової професії. <i>Директор школи</i> . 2018, № 3-4. С. 11-13.	
Тьюторство в країнах Сходу.	Підготувати презентацію, в якій відобразити особливості тьюторства в країнах Сходу.	Допоміжна 1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. <i>Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції</i> . Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16. 2. Акініна Н.Л. Тьюторство: зарубіжний досвід. <i>Історико-педагогічні студії: науковий часопис</i> , 2018. Вип. 11 – 12. С. 33–38. 3. Бернадзіковська Л. О. Тьюторинг як метод індивідуалізації в освіті. <i>Молодий вчений</i> . 2019, № 5.2 (69.2). С. 95–98. URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/21.pdf . 4. Осадча К. Організація підготовки тьюторів у США. <i>Педагогічні науки</i> . Херсон. 2019, №1 (86). С.312–317.	Опитування, співбесіда, презентація підготованих матеріалів.
Практики тьюторингу в Україні.	Скласти ментальну карту до теми. Підготувати доповідь до виконаної роботи.	Основна: 1. Ivanytska O. The necessity of tutoring implementation at higher education of Ukraine in accordance with European standards. <i>Управління в освіті: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції</i> . Львів, Україна: Видавництво «Левада». 2019. С. 15–16. 2. Костюк І. Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії. <i>Директор школи</i> . 2018, № 3-4. С. 11-13. 3. Осадча К. До питання щодо інституціоналізації професії тьютора в українському освітньому просторі. <i>Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology</i> . 2018. Вип. 6 (1). С. 77–88. URL: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2404/ Додатково: 1. Практичний досвід ліцею «ЕКОЛЕНД». URL: http://ecoland.ua/tyutoryng-vid-ideyi-dovtilennya/ 2. Практичний досвід Альтернативної школи в Горбовичах URL: https://schooling.org.ua/tutoring/ 3. Відео «Про тьюторський супровід. Презентація дистанційної школи "Центр освіти Оптіма" у м. Львів» URL: https://www.youtube.com/watch?v=xHPZ0GHuF14 4. Відео «Бесіда з президентом тьюторської асоціації України» URL: https://www.youtube.com/watch?v=uanQhUWq76E	Опитування, співбесіда, презентація підготованих матеріалів.

Виконана робота зараховується кількістю балів, відповідно до розподілу балів, що отримують здобувачі.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Вимоги до есе

Есе (Французьке *essai* «спроба, проба, нарис», від лат. *exagium* «зважування») – літературний жанр прозового твору невеликого обсягу й вільної композиції.

Есе – самостійна творча робота здобувача. Мета есе полягає в розвитку навичок самостійного творчого мислення та письмового послідовного викладу власних думок.

Есе дозволяє авторові навчитися чітко й грамотно формулювати думки, структурувати інформацію, використовувати основні категорії аналізу, виділяти причинно-наслідкові зв'язки, ілюструвати поняття відповідними прикладами, аргументувати свої висновки; володіти науковим стилем мовлення.

Есе повинно містити: чіткий виклад суті поставленої проблеми, включати самостійно проведений аналіз цієї проблеми з використанням концепцій і аналітичного інструментарію, розглянутого в рамках дисципліни, висновки, що узагальнюють авторську позицію з поставленої проблеми.

Есе виражає індивідуальні враження та міркування автора з конкретного приводу або предмета й не претендує на вичерпне трактування. Відносно обсягу й функції межує, з одного боку, з науковою статтею й літературним нарисом (з яким есе нерідко плутають), з іншого боку – з філософським трактатом. Есеїстичному стилю властиві образність, рухливість асоціацій, нерідко антитиповість мислення, орієнтування на інтимну відвертість і розмовну інтонацію.

Структура есе:

Вступ: місія здобувача щодо розгляду теми есе, його авторське бачення або обґрунтування вибору цієї теми. Мета та завдання роботи – очікуваний результат роботи в цілому та конкретні результати, які будуть отримуватися в ході розкриття теми. На цьому етапі дуже важливо правильно сформулювати питання, на які ви збираєтеся знайти відповідь у ході свого дослідження. При роботі над вступом можуть допомогти відповіді на наступні питання: «Чи потрібно давати визначення термінам,

що пролунали в темі есе?», «Чому тема, яку я розкриваю, є важливою в даний момент?», «Які поняття будуть залучені в мої міркування?», «Чи можу я розділити тему на трохи більше дрібних підтем?» і т. д.

Основна частина: теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання. Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій щодо питання. У цьому полягає основний зміст есе й це являє собою головні труднощі. Тому важливе значення мають підзаголовки, на основі яких здійснюється структурування аргументації; саме тут необхідно обґрунтувати (логічно, використовуючи дані або строгі міркування) пропоновану тезу. Залежно від поставленого питання аналіз проводиться на основі наступних категорій: причина – наслідок, загальне – особливе, форма – зміст, частина – ціле, сталість – мінливість.

Висновок: узагальнення й аргументовані висновки до теми й т. д. Підсумовує есе або ще раз вносить пояснення, підкріплює зміст і значення викладеного в основній частині. Методи, що рекомендують для складання висновка: повторення, ілюстрація, цитата. Висновок може містити такий дуже важливий, що доповнює есе, елемент як взаємозв'язків з іншими актуальними темами та проблемами.

Рекомендації щодо використання інформаційних технологій.

Підвищення якості вищої освіти визначається використанням нових методів і засобів навчання. Широке застосування мультимедійних технологій здатне різко підвищити ефективність активних методів навчання для всіх форм організації навчального процесу: на етапі самостійної підготовки здобувачів, на лекціях і на практичних заняттях.

Експериментально встановлено, що при усному викладі матеріалу за хвилину слухач сприймає і здатний обробити до однієї тисячі умовних одиниць інформації, а при «підключенні» органів зору до 100 тисяч таких одиниць. Тому абсолютно очевидна висока ефективність використання інформаційних технологій і мультимедійних засобів, основа яких – зорове та слухове сприйняття матеріалу.

Мультимедійні продукти й інформаційні технології представляють широкі можливості для різних аспектів навчання. Одними з основних можливостей і переваг інформаційних технологій і засобів мультимедіа у разі їх застосування у навчальному процесі являються:

- одночасне використання декількох каналів сприйняття здобувача в процесі навчання, за рахунок чого досягається інтеграція інформації, що доставляється різними органами чуттів;
- можливість симулювати складні реальні експерименти;
- візуалізація абстрактної інформації за рахунок динамічного представлення процесів;
- можливість розвинути когнітивні структури і інтерпретації здобувачів.

Мультимедійні засоби навчання й інформаційні технології, що використовуються, повинні відповідати системі психологічних, дидактичних і методичних вимог. До специфічних дидактичних умов відносять:

- адаптивність до індивідуальних можливостей здобувача;
- інтерактивність навчання;
- реалізація можливостей комп'ютерної візуалізації учбової інформації;
- розвиток інтелектуального потенціалу здобувача;
- системність і структурно-функціональна зв'язаність представлення навчального матеріалу;
- забезпечення повноти (цілісності) і неперервності дидактичного циклу навчання.

З дидактичними вимогами тісно пов'язані методичні вимоги. Методичні вимоги до інформаційних технологій і мультимедійних засобів навчання враховують облік своєрідності й особливості конкретного учбового предмету, специфіку відповідної науки, її понятійного апарату,

особливості методів дослідження її закономірностей, можливостей реалізації сучасних методів обробки інформації.

Мультимедійні засоби навчання повинні задовольняти наступним методичним вимогам:

- представлення навчального матеріалу з опорою на взаємозв'язок і взаємодію понятійних, образних і дієвих компонентів мислення;
- відображення системи термінів навчальної дисципліни у вигляді ієрархічної структури високого порядку;
- надання здобувачам можливості виконання різноманітних контролюючих тренувальних дій.

Поряд із дидактичними та методичними вимогами також виділяють ряд психологічних вимог, що впливають на успішність і якість створення мультимедійних засобів навчання.

Представлення навчального матеріалу повинне відповідати не тільки вербально-логічному, але і сенсорно-перцептивному і представлінському рівням когнітивного процесу. Його виклад необхідно орієнтувати на тезаурус і лінгвістичну композицію конкретного вікового контингенту і специфіку підготовки здобувачів.

В якості основного технічного засобу інформаційних технологій виступає комп'ютер, оснащений необхідним програмним забезпеченням і мультимедійних проєктором. Комп'ютер не замінює собою викладача, а являється лише засобом здійснення педагогічної діяльності, його помічником.

Завдяки своїм можливостям і розвитку технічних засобів інформаційні технології можуть застосовуватися при проведенні практично всіх видів навчальних занять.

Аналіз педагогічної літератури і досвід викладання дозволили виділити декілька основних аспектів застосування засобів мультимедіа в навчальному процесі при проведенні різних видів занять.

В процесі читання лекції лектор, маючи у своєму розпорядженні обмежений об'єм часу, викладає основні понятті курсу та дає направляючі вказівки і пояснення здобувачам до змісту самостійно вивченого матеріалу. В цих умовах для підвищення якості й ефективності навчання збільшується значення візуалізації освітньої інформації.

Викладач в мультимедіа лекційній аудиторії отримує замість дошки та крейди потужний інструмент для представлення інформації в різномірній формі (текст, графіка, анімація, звук, цифрове відео та ін.). В якості джерела ілюстративного матеріалу в цьому випадку найбільш зручно використовувати CD ROM чи HTML документи. Мультимедійні лекції можна використовувати для викладання практично всіх курсів. Якість і степінь засвоєння навчального матеріалу, а також вплив на активізацію пізнавальної діяльності, як показує практика і проведене дослідження, істотно зростає.

Таким чином, використання інформаційних технологій істотно покращує сприйняття й осмислення питань, що розглядаються здобувачами, створює більш комфортні умови для аудиторної роботи здобувачів і викладачів.

Традиційно на лекційних заняттях використовуються презентації – набір слайдів, представлених у певному порядку. Презентація демонструється на великому екрані за допомогою мультимедійного проєктора і служить ілюстрацією до розповіді. В якості інформаційного наповнення презентації можуть бути використані різні види інформації (текстова, аудіо, графічна, анімація, відео та ін.).

В якості методичних рекомендацій по застосуванню презентацій пропонується наступний алгоритм підготовки до заняття:

- визначити тему, ціль і тип заняття;
- скласти тимчасову структуру лекції, у відповідності з основною ціллю намітити задачі і необхідні етапи для їх досягнення;

- продумати етапи, на яких необхідні інструменти мультимедіа;
- із резервів комп'ютерного забезпечення відбираються найбільш ефективні засоби;
- розглядається доцільність їх застосування в порівнянні з традиційними засобами;
- відібрані матеріали оцінюються по часу: їх тривалість не повинна перевищувати санітарних норм, рекомендується продивитись і врахувати інтерактивний характер матеріалу;
- створюється часова розгортка лекції;
- при нестачі комп'ютерного ілюстративного матеріалу чи програмного матеріалу проводиться пошук в бібліотеці або мережі інтернет;
- із знайденого матеріалу складається презентаційна програма.

Створюючи лекцію із застосуванням мультимедіа, рекомендується керуватись такими критеріями відбору інформації:

- зміст, глибина і об'єм навчальної інформації повинні відповідати пізнавальним можливостям здобувачів, враховувати їх інтелектуальну підготовку та вікові особливості;
- слайди презентації повинні містити тільки основні моменти лекції (основні визначення, схеми, анімаційні та відео фрагменти, що відображають сутність вивчаючих явищ);
- при відборі матеріалу для зорового ряду опису моделі уникати дальніх планів і дрібних деталей;
- слід уникати великих текстових фрагментів. Недопустимо використовувати для читання тексту полоси прокрутки чи кнопки переходу від екрану до екрану;
- виділяти в текстах найбільш важливі моменти, використовуючи напівжирний чи курсивний шрифт;
- загальна кількість слайдів не повинна перевищувати 20–25;

- не варто перенавантажувати слайди різноманітними спец ефектами, інакше увага здобувачів буде зосереджена саме на них, а не на інформаційному наповненні слайду;

- на рівень сприйняття матеріалу великий вплив має кольорова гама слайда, тому необхідно підібрати правильне забарвлення презентації, щоб слайд добре «читався»;

- необхідно чітко розрахувати час на показ того чи іншого слайду, щоб презентація була доповненням до лекції, а не навпаки.

- Таким чином, мультимедійні засоби навчання дозволяють:

- підвищити інформативність лекції;

- стимулювати мотивацію навчання;

- підвищити наочність навчання за рахунок структурної надмірності;

- здійснити повтор найбільш складних моментів лекції (тривіальна надмірність);

- реалізувати доступність і сприйняття інформації за рахунок паралельного представлення інформації в різних модальностях: візуальної і слухової (перманентна надмірність);

- організувати увагу аудиторії в фазі її біологічного зниження (25–30 хвилин після початку лекції та останні хвилини лекції) за рахунок художньо-естетичного виконання слайдів-заставок або за рахунок доцільно застосованої анімації та звукового ефекту;

- здійснити повтор (перегляд, коротке відтворення) матеріалу попередньої лекції;

- створити викладачу комфортні умови роботи на лекції.

Для проведення практичних занять інформаційні технології використовуються не так часто. Проте, як показали сучасні дослідження в області освітніх технологій, саме тут знаходяться великі резерви для підвищення ефективності навчання.

При проведенні практичних занять також доцільно використовувати презентації, проте тут є свої особливості. Презентацію можна демонструвати як за допомогою проєктора, так і (при проведенні занять в комп'ютерному класі) на екранах моніторів. При проведенні таких видів занять доцільно використовувати презентації як частину заняття, наприклад, у вступній частині заняття для повторення раніше пройденого матеріалу. Вимоги до презентації для практичних занять майже ті самі, що і для лекції.

Основна схема застосування інформаційних технологій і мультимедійних засобів на практичних заняттях полягає в тому, щоб спочатку підпорядкувати дії логіці, що задається цими засобами, а потім – цілями та задачами діяльності, отримавши нові можливості досягнення результатів навчальної діяльності. На першому етапі мультимедійний засіб або ресурс виступає предметом навчальної діяльності, в ході якої набуваються знання про роботу засобу, вивчаються мови та прийоми, засвоюються навички роботи. На другому етапі мультимедійних ресурс перетворюється в засіб вирішення будь-яких навчальних або професійних задач.

Рекомендації до складання ментальної карти (інтелектуальної карти).

Ментальна карта (mind-map, mindmapping) – це графічне відображення процесів багатовимірного мислення. Ментальні карти є зручною, ефективною технікою візуалізації мислення та альтернативного запису. Суть побудови ментальної карти полягає в тому, щоб за допомогою зрозумілих символів, образів, об'єктів, асоціацій, якими мислить людина, наочно зобразити карту знань на обрану тему.

Сфера застосування:

- Генерація ідей, їх аналіз у пошуках рішення, узгодження і впровадження потенційного рішення.
- Упорядкування інформації у вигляді логічного ланцюжка подій, ідей і фактів.
- Опрацювання інформації. Техніка майнд меппінг дозволяє читати швидше, запам'ятовувати більше, краще концентруватися.
- Стратегічне думання: можливість поглянути на проблематику повністю та враховуючи всі особливості. Складання планів, розуміння своїх цілей, опис напрямків діяльності.
- Вийти за рамки своїх же власних обмежень.

Згадаємо класичне застосування – ведення конспектів. Інтелектуальні карти для цього підходять краще за звичайні нотатки. Їхнє створення займає менше часу, ніж написання великого об'єму тексту, крім цього, таке відображення інформації саме по собі є логічно організованим. Кожна карта пам'яті є унікальною і зберігається в пам'яті як цілісний об'єкт.

Карти пам'яті є потужним інструментом для роботи із асоціаціями. Записуючи, а потім переглядаючи ідеї, знаходяться нові зв'язки між концепціями, які були непоміченими до того. Крім того, сам спосіб малювання карти переводить мозок у режим креативності. Допомагає у створенні презентацій та проєктів ідей, в яких відображено хід думок.

Правила створення:

Для ефективного користування будь-яким інструментом необхідно ознайомитися з інструкцією. 10 простих правил створення карт:

1. Починаємо з центральної ідеї посередині чистого аркушу, використовуючи малюнок і хоча б 3 кольори.
2. Вибираємо ключові слова і друкованим текстом наносимо на гілки, використовуючи верхній та нижній регістр. Можна додавати картинки, символи, коди.

3. Кожен елемент (слово/картинка) повинен мати власну гілку.
4. Лінії повинні бути з'єднані, починаючи від центральної ідеї.
5. Центральні лінії товстіші, органічні і текучі. Всі наступні гілки тонші в залежності від радіального розходження від центру.
6. Робимо лінії такої ж довжини, як і слово/картинка.
7. Використовуємо кольори на власний розсуд і на всій карті пам'яті.
8. Розробляємо свій особистий стиль майнд меппінгу.
9. Використовуємо акценти і показуємо асоціації на своїй карті пам'яті.

10. Зберігаємо ясність інтелектуальної карти, використовуючи радіальну ієрархію в цифровому порядку або охоплюючи всі гілки.

Веб-сервіси для створення ментальних карт:

[Mindomo](#) - програмне забезпечення створення діаграм зв'язків за допомогою Інтернету. До 3-х карт в безкоштовному режимі

[MindMeister](#) - Веб 2.0 додаток для побудови діаграм зв'язків, підтримує експорт у pdf, FreeMind (. Mm), MindManager 6 (. Mmap), а також у документ. Rtf або у вигляді зображення (. Jpg,. Gif,. Png). До 3-х карт в безкоштовному режимі.

[Bubbl.us](#) - інтернет-сервіс спільного створення діаграм зв'язків. Безкоштовно можна створити до 3-х діаграм, і це єдине обмеження.

[SpiderScribe](#) - безкоштовний сервіс (Adobe Flash). У вузлах карти можуть міститися: простий текст, картинка (jpg, png), дата (календар), карта (GoogleMap), або прикріплений файл. Експорт до jpg і png. Підтримується спільна робота над картою. Інтерфейс англійська, з підтримкою кирилиці.

FreeMind - вільна програма для створення карт пам'яті. FreeMind написана на Java і розповсюджується згідно із загальною публічною ліцензією GNU. Програма має розширені можливості експортування. Експорт XHTML дозволяє створити карту-схему з розгалуженою структурою і посиланнями на зовнішні джерела.

**Перелік питань до заліку з дисципліни
«Історія розвитку теорії та практики тьюторства»**

1. Підготовка педагогів до тьюторської діяльності в країнах Європейського Союзу.
2. Структура тьюторської системи в Англії.
3. Професійні ролі та вміння тьютора в освіті США.
4. Реалізація проекту академічного тьюторства в Гданському університеті.
5. Тьюторство як ефективний ресурс модернізації освіти України
6. Тьютор як координатор міжнародних мобільних освітніх програм.
7. Історичні витоки тьюторства в освіті Англії.
8. Тьюторство як ресурс оновлення освітнього процесу в ході вирішення завдань модернізації освіти.
9. Класифікація напрямів зарубіжного досвіду підготовки тьюторів.
10. Феномен тьюторства в провідних університетах світу.
11. Індивідуалізація у вищій освіті в контексті Болонського процесу та запровадження тьюторського супроводу.
12. Тьюторинг як фактор, що забезпечує якість освітніх послуг.
13. Актуалізація інституту тьюторства як ресурсу модернізації освітнього процесу.
14. Розвиток тьюторингу у сучасній освіті.
15. Тьюторство у роботі з іноземними здобувачами.
16. Тьюторство як фактор забезпечення якості освіти в умовах реалізації Болонських реформ.
17. Польський досвід упровадження тьюторства у систему вищої освіти.
18. Місце тьютора в сучасній освіті.
19. Практики тьюторингу в Україні.
20. Функції тьютора у системі дистанційної освіти США.
21. Тьюторство в університетах середньовіччя.

22. Індивідуалізація освітнього процесу в умовах введення тьюторського супроводу в Україні.
23. Аналіз феномену тьюторства в США.
24. Тьюторська підтримка у школах зарубіжних країн.
25. Становлення та розвиток тьюторингу в освіті Польщі.
26. Тьюторська діяльність у зарубіжних країнах.
27. Процес і результат тьюторського супроводу в класичному університеті Англії.
28. Історичні та теоретичні основи тьюторства.
29. Тьюторство в країнах Сходу.
30. Підготовка педагогів до тьюторської діяльності в країнах Європейського союзу.
31. Досвід діяльності тьютора в дистанційній освіті США.
32. Реалізація тьюторських проєктів і програм у колегіумах Польщі.
33. Основні функції тьютора і ментора у міжнародній освітній програмі Еразмус+.
34. Місце тьютора в сучасній освіті.
35. Історіографія проблеми розвитку теорії та практики тьюторства.
36. Тьюторство як педагогічний рух.
37. Посадові обов'язки тьютора в класичному університеті Англії.
38. Запровадження тьюторингу у школах Польщі.
39. Упровадження системи тьюторства в університетах США.
40. Тьюторська позиція в класичному університеті Англії.

**Бібліографічний покажчик
рекомендаційних джерел до вивчення курсу**

1. Gordon, Edward E. Centuries of Tutoring Lanham: University Press of America, Lanham, Md.: University Press of America, 1990. Pp. 437.
2. Акініна Н. Тьюторство як технологія. Освіта. Київ. 2016, № 6. С. 7. URL: http://ec.lib.vntu.edu.ua/DocDescription?doc_id=286349
3. Багрій Т. Тьюторство в університетах Англії. Освіта. Київ. 2016, № 13–14. С. 7. URL: http://ec.lib.vntu.edu.ua/DocDescription?doc_id=286349
4. Гемпель М. Якісне тьюторство : посіб. для викладачів та керівників. Київ, 2017. 58 с.
5. Дем'яненко Н. М. Тьюторство і тьюторська технологія: навчальна програма : навч.-метод. комплекс фахової підготовки магістрів галузі знань. Освіта. Київ, 2017. Ч. II. С. 160–179.
6. Дем'яненко Н. Тьюторство у вищій школі: від концептуального обґрунтування до впровадження. Освіта. Київ. 2016, № 13–14, С. 6. URL: http://ec.lib.vntu.edu.ua/DocDescription?doc_id=286349
7. Кравченко І. Тьюторство: досвід. Освіта. Київ. 2016, № 13–14, С. 6, 7. URL: http://ec.lib.vntu.edu.ua/DocDescription?doc_id=286349
8. Осадча К. Історико-педагогічний аналіз становлення тьюторства в освіті України. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. 2017, № 4. С. 395–401. (Серія: Педагогічні науки).
9. Осадча К. Методичні рекомендації з курсу «Тьюторство у сфері освіти». Мелітополь: РВЦ МДПУ. 2017. 113 с.

10. Осадча К. Специфіка організації тьюторського супроводу учнів початкової школи. Молодь і ринок. 2017, № 5. С. 63–69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2017_5_14
11. Подпльота С. Тьюторство: історія і сучасність. Збірник наукових праць Херсонського державного університету. 2017. Вип. 75. С. 65–69. (Серія: Педагогічні науки).
12. Подпльота С. Тьюторський супровід як важливий компонент процесу навчання та виховання в умовах розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology. 2017. Вип. 5 (3). С. 84–91. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/4834/>
13. Полешко Р., Щорс В. Тьюторський супровід учнів як нова форма гуманістичного навчання. Управління школою. 2011, № 22–24. С. 42–44. URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua:8080/library/DocDescription?doc_id=457868
14. Семеновська Л. Методичні аспекти реалізації тьюторського супроводу вивчення педагогічних дисциплін. Естетика і етика педагогічної дії. 2014. Вип. 8. С. 121-133.
15. Смікал В. Тьюторство в системі дистанційного навчання. Освіта. Київ. 2016, № 13–14. С. 6. URL: http://ec.lib.vntu.edu.ua/DocDescription?doc_id=286349
16. Сторожук Н. Структурно-функціональний аналіз діяльності тьютора в системі організації та супроводу навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2013. Вип. 44. С. 238-245. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpviknu_2013_44_43
17. Теорія та практика змішаного навчання: монографія. В. М. Кухаренко, С. М. Березенська, К. Л. Бугайчук, Н. Ю. Олійник,

Т.О. Олійник, О.В. Рибалко, Н.Г. Сиротенко, А.Л. Столяревська. Харків, 2016. 284 с.

18. Тьютор. Перші кроки: посібник. Київ, 2017. 102 с.

19. Швець Т. Тьюторинг. Практики впровадження. Київ, 2017. 118 с.